

Täysistunto

Keskiviikko 11.3.2026 klo 14.00—18.02

7. Valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko

Valtioneuvoston selonteko VNS 12/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan, sivistysvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayahin esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään yksi ryhmäpuheenvuorokierros, jossa puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Lähetekeskusteluun varataan ensi vaiheessa enintään kaksi tuntia. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.38 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Maaseutupoliittisen selonteon ydin on yksinkertainen mutta kunnianhimoinen: tavoitteena on uudistaa maaseutujemme elinvoimaa pitkäjänteisesti niin, että Suomen toimintakyky ja kokonaisturvallisuus voimistuvat. Kuten hallitusohjelmassa todetaan, Suomi elää maaseudusta ja metsistä: ”Suomalainen maaseutu, maatalous ja metsät turvaavat kansalaisten hyvinvointia ja ovat koko yhteiskunnan peruspilareita. Niiden tärkeys korostuu muuttuneessa turvallisuusympäristössä entisestään.”

Kansallisesti on merkitystä sillä, miten maaseutu toimii. Selonteon tavoitteena on, että maaseudun ja saariston monipuolisia mahdollisuuksia opitaan näkemään, huomioimaan ja hyödyntämään täysimääräisesti politiikan suunnittelussa ja hallinnollisessa valmistelussa ja seurannassa. Siksi selonteko on poikkihallinnollinen — eri hallinnonalat yhteen kokoa. Se toimii hallituksen strategisen päätöksenteon tukena ja edistää hallitusohjelman linjaa vahvistaa huoltovarmuutta, torjua alueiden eriarvoistumista, vauhdittaa pk-yritysten kasvua ja tki-panostuksia sekä hyödyntää data- ja digitaalisia ratkaisuja.

Selonteko täydentää maaseututiedolla useita kansallisia strategioita ja antaa EU-vaikutamiselle maaseututietoon perustuvan selkänöjan. Se toimii erinomaisena lähtökohdانا ajatellen seuraavaa EU:n rahoituskauden kansallista valmistelua sekä luo kontekstin ja alustan kansallisessa ruokastrategiassa 2040 visioidulle onnellisen ruoan maalle. Maaseutupoliittisessa selonteossa esitetään vuoteen 2040 ulottuva maaseutuvision ja viisi siihen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

suuntaavaa poikkihallinnollista tavoitetta ja 23 suositusta. Selonteko on valmisteltu sidosryhmiä laajasti osallistaen ja kansalaisia kuunnellen.

95 prosenttia Suomen pinta-alasta on maaseutua. Alueilla asuu vakituisesti yli neljännes väestöstä ja osa-aikaisesti yli puolet. Yrityksistä 40 prosenttia sijaitsee maaseudulla. Tähän lukuun lasketaan mukaan maatilayritykset. Liki jokaisessa suomalaisessa kunnassa ja suuremmassakin kaupungissa on maaseutua tai saaristoa. Olemme EU:n mittakaavassa poikkeuksellisen maaseutumainen maa, jonka erilaiset alueet kytkeytyvät monivivahteisesti laajempiin verkostoihin ja arvoketjuihin. Maaseudun ja kaupungin symbioosi näkyy ruoassa, talousvedessä, energiassa, rakentamisessa, harrastuksissa, matkailussa, taloudessa ja omistajuudessa — kuten esimerkiksi siinä, että useammalla meistä suomalaisista on maaseudulla tai saaristossa vapaa-ajan asunto, oma mökki, missä vietämme yli neljäsosan vuodesta.

Käsillä oleva selonteko antaa ajantasaisen ja tietoon pohjautuvan tilannekuvan maamme maaseutumaisista alueista. Se kertoo, miten maaseutumme toimii, ja antaa kontekstia kansallisten tavoitteitten saavuttamisen edellytyksille. Maaseutumme keskeisimpiin muutostekijöihin kuuluu väestönkehitys. Se vaikuttaa ja tulee vaikuttamaan tulevina vuosikymmeninä tavoitteisiin, joiden toteutuminen konkretisoituu arjen, työn ja yrittäjyyden pinnassa. Yleisellä tasolla puhumme esimerkiksi huoltovarmuudesta, biotaloudesta tai luonnon monimuotoisuuden vahvistamisesta. Tavoitteiden toteutuminen riippuu siitä, onko meillä nyt ja tulevaisuudessa maaseudulla osaavia ja toimintakykyisiä ihmisiä, aktiivisia yhteisöjä tai kehittyviä elinkeinoja.

Selonteko muistuttaa meitä siitä, että maaseudun elinvoima on keskeisin kysymys, kun nuoret pohtivat esimerkiksi ruoka-alan ja maatalousalan tulevaisuutta. Omistaja- ja sukupolvenvaihdosten onnistumiseen vaikuttavat muun muassa varhaiskasvatus-, peruskoulu- ja koulutuspalveluitten saavutettavuus sekä huippunopeitten tietoliikenneyhteyksien saataavuus. Selonteko kuvaa yhteiskuntaamme keskeisesti vaikuttavan kolmoiskriisin maaseudun näkökulmasta: ilmastonmuutoksen, luontokadon ja saastumisen vaikutuksia. Kolmoiskriisi vaikuttaa eri tavalla erilaisilla alueilla. Varautuminen ja riskienhallinta edellyttävät paikallislähtöistä toimintaa, joka edellyttää osaamista, paikallisia toimijoita ja paikallistason tuntemusta ja tietämystä. Selonteko sanoittaa maaseuduksi kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden näkökulmaa: mitä tarkoittaa Suomelle, jos maaseutumme väestökehitys jatkaa toteutuneen kaltaisena?

Arvoisa puhemies! Elävät ja kestävästi elinvoimaiset maaseutualueet, kestävä ruokajärjestelmä ja kannattava maatalous luovat symbioosin. Ilman yhtä ei ole toistakaan. Maaseutumaisen alueiden erityispiirteet ja -kysymykset ovat koko Suomen asia. Mikäli nykyinen väestökehitys jatkuu, voi työikäisten määrä vähentyä maaseudulla yli 135 000:lla tulevan vuosikymmenen aikana. Huoltosuhde kiristyy etenkin ydinmaaseudulla ja maaseudun paikalliskesköksissä.

Harvaan asutulla maaseudulla elämme jo monin paikoin ikääntyvän väestön aikaa. Samalla merkittävä määrä suomalaisista haluaisi asua maaseutumaisemmassa ympäristössä, nuoret myös harvaan asutuilla alueilla. Nämä ovat luonnonvaratiheimpiä alueita Suomessa. Luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen bio- ja kiertotalouden tavoitteiden ja strategioiden mukaisesti edellyttää uusia arvoketjuja, uutta osaamista ja uusia yrityksiä ja onnistuneita omistajavaihdoksia näillä alueilla. Ja kaikki tämä edellyttää, että alueilla on hyvän asumisen ja elämisen edellytykset.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

Monella maaseutualueella, erityisesti maakuntien hallinnollisilla raja-alueilla, työpaikat seuraavat väestöä — ei toisin päin kuten olemme tottuneet kuulemaan. Maaseudulla ihmiset luovat työpaikkansa ja kehittävät yritystoimintaa. Yrittäjyys on suhteellisesti yleisempää, monialaista ja moninkertaista. Yritykset ovat osoitetusti muutosjoustavia. Haasteina ovat rahoituksen saatavuus ja tki-panosten ja julkisten hankintojen alhainen kohdentuminen maaseutualueille.

Maaseudulla on sopeuduttu harvaan ja harvenevaan palveluverkkoon ja siihen, että hoidetaan asiat itse yhteisölähtöisesti. Ja edelleen koulu-, soite-, kulttuuri- ja välttämättömyyspalvelut, kuten päivittäistavarakauppa-, posti-, pankki- ja apteekkipalvelut, harvenevat. Kulkemisen ja digitaalisen asioinnin reunaehdot ovat toiset kuin kaupungissa. Sillä on väliä, millä tavalla muutoksissa osataan osallistaa ja kuunnella maaseudun ja saariston ihmisten, yhteisöjen ja yrittäjien ääniä. Se, miten muutoksia hoidetaan, näkyy ihmisten luottamuksessa ja myöskin osallisuudessa.

Selonteko kuvaa näitä eri yhteyksiä ja kokonaisuuksia. Tuuli- ja aurinkovoima, biokaasu sekä mineraaliketjut sijoittuvat suurelta osin maaseudulle ja konkretisoituvat paikalliseuduilla maankäytössä. Oikeudenmukaisuus, paikallinen osallistuminen ja hyötyjen jakautuminen ratkaisevat puhtaan siirtymän hyväksyttävyyden.

Digitaalisen siirtymän osalta on todettava, että vaikka 5G-verkko kattaa nimellisesti valtaosan kotitalouksista, todelliset yhteysnopeudet ja kiinteän laajakaistan saatavuus jäävät maaseudulla heikoiksi. Kymmeniätuhansia kotitalouksia on nopeitten mobiiliyhteyksien ulkopuolella. Huippunopeiden tietoliikenneyhteyksien saatavuus on maaseudulla merkittävästi heikompi kuin kaupunkialueilla. Tämä rajoittaa yritystoimintaa, etätyötä ja myöskin julkisiin palveluihin pääsyä.

Ärade talman! Det civila samhället är en viktig del av vardagen på landsbygden och i skärgården. Värdet av frivilligarbete uppgår till flera miljarder euro per år, och dess betydelse syns i allt från räddningsväsendet till privata vägar och fiberoptiska nät. Civilsamhällets verksamhet sträcker sig överallt där det inte finns verksamhet på marknadsvillkor eller den offentliga sektorns närvaro. Det här är något som direkt påverkar den övergripande säkerheten och försörjningsberedskapen.

Inflyttningen i glest befolkade områden och i skärgården av deltidsbosatta personer och personer som bor på flera platser ökar efterfrågan och kräver ny planering av infrastruktur och tjänster, till exempel social- och hälsovårdstjänster. Att människor bor på flera platser erbjuder också möjligheter att främja livskraften, och därför är det viktigt att vi också gör befolkningen som bor på flera orter till en synlig del av planeringen, genomförandet och uppföljningen.

Maaseudun ilmiöt kytkeytyvät suoraan koko kansantalouteen, huoltovarmuuteen, puhtaanseen siirtymään, hyvinvointiin, alueelliseen tasa-arvoon ja yhteiskunnalliseen luottamukseen. Kun maaseutu toimii, koko Suomi toimii, joten, arvoisa puhemies, selonteon eduskuntakäsittelyn jälkeen laaditaan poikkihallinnollinen toimeenpanosuunnitelma. Selonteko nostaa lukuisia erilaisia keskeisiä tavoitteita ja suosituksia, ja valmistelu on ollut laajasti osallistavaa ja poikkihallinnollista. Siihen on osallistunut yhteensä yli 2 400 tahoa, ja selontekoluonnos oli lausuntokierroksella kesä-heinäkuussa 2025. Lausunnot käytiin myös huolellisesti läpi, ja luonnosta muokattiin. Käsillä olevassa selonteossa kuuluu siis vahvas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

ti lukuisten maaseudun asukkaitten, yhteisöjen, yritysten ja sidosryhmien ääni tutkimustietoon perustuvan faktan rinnalla.

Se, miten maaseutumme toimii ajatellen väestökehitystä, peruspalveluita ja asumisen edellytyksiä, infrastruktuurin toimivuutta, osaamisen kasvattamista ja elinkeinotoiminnan kehittämisen ja talouden rakenteiden uudistamisen edellytyksiä, vaikuttaa kansallisesti kaikkeen maaseudulla tapahtuvaan ja konkretisoituvaan yhteiskunnalliseen toimintaan. Maaseutupoliittinen selonteko nostaakin maaseutumaisten alueittemme ihmisten, yhteisöjen ja yritysten merkitystä ja niiden edellytyksiä toimia myöskin osana yhteiskuntaa.

Arvoisa puhemies! Alueellisen ja paikallisen maaseudun kehittämisen rahoitukseen kohdistui hallitusohjelmäsäästö, joka toteutettiin aitona säästönä. Onnistuttiin kuitenkin minimoimaan sen haitta toiminnalle ja varmistamaan EU-rahoituksen saanti uudelleenbudjetoinnilla siirtymäkauden määrärahoja sekä tekemällä momenttien välisiä määrärahasiirtoja kehyskaudella kansallisen kokonaisrahoituksen rajoissa. CAP-suunnitelman toteutus on siten jatkunut täysin suunnitelman mukaisesti.

Tämä selonteko muistuttaa meitä siitä, että maaseutu ei ole vain menneen ajan perintöä vaan todellakin tämän päivän ja huomisen ratkaisujen paikka ja alue. Siksi politiikan, rahoituksen ja tiedolla johtamisen on kohdattava maaseudun todellisuus ja tehtävä se yli hallinnonalojen ja yli vaalikausien. Näin me voimme vahvistaa koko Suomen kestävyttä, konkonaisturvallisuutta ja mahdollisuuksia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kinnari, olkaa hyvä.

14.49 Teemu Kinnari kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suuresti arvostamani taiteilija Katri Helena lauloi aikanaan, että joulumaa on muutakin kuin tunturi ja lunta. Pienenä sanaleikkinä voidaan sanoa, että maaseutu on muutakin kuin peltoja ja puita. Silti valitettavan usein maaseudusta puhutaan jonkinlaisena tukea kaipaavana riippakivenä, jossa väki vähenee ja viimeinen sammuttaa valot. Näinhän asia ei ole.

Me kokoomuksessa lähdemme siitä, että koko Suomi pidetään asuttuna ja elinvoimaisena. [Anne Kalmari: Hah!] Se tarkoittaa käytännössä sitä, että arjen peruspalvelujen, kuten varhaiskasvatuksen, peruskoulujen ja terveydenhuollon, on oltava saavutettavia kaikkialla Suomessa. Samalla se tarkoittaa toimivia liikenneyhteyksiä, turvallista arkea sekä edellytyksiä elinkeinoille ja uusille investoinneille myös maaseudulla.

Arvoisa puhemies! Suomi on Euroopan harvimmin asuttu ja maaseutuvaltaisimaa. Yli 95 prosenttia maamme pinta-alasta on maaseutua. Jos haluamme pitää koko Suomen elinvoimaisena, liikenneyhteyksien on toimittava. Valitettavasti tieverkkomme ikääntyy ja korjausvelka kasvaa vuosi vuodelta. Vaikeasta tilanteesta huolimatta Orpon hallitus on tehnyt ennätyksellisiä investointeja tie- ja raideliikenteeseen. Samalla olemme parantaneet useita keskeisiä teitä ympäri Suomen.

Turvallinen arki kuuluu jokaiselle suomalaiselle asuinpaikasta riippumatta. Hallitus on lisännyt poliisien määrää, mikä vahvistaa turvallisuutta erityisesti haja-asutusalueilla. Maaseudulla turvallisuudentunnetta vahvistaa myös petopolitiikka, johon hallitus on palauttanut tolkun. Monen perheen arki muuttui turvallisemmaksi, kun suden kannanhoidollinen metsästys saatiin pitkän odotuksen jälkeen käyntiin tämän vuoden tammikuussa. Tähän aikaisemmat hallitukset eivät pystyneet. Karhun osalta toivomme, että kiintiömetsästys voidaan aloittaa mahdollisimman pian.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

Arvoisa puhemies! Maaseudun elinkeinorakenne on nykyisin hyvin monipuolinen. Puhdas siirtymä on tuonut merkittävästi uusia investointeja maakuntiin: datakeskuksia, tuulienergiaa, bioenergiaa. Halpa sähkö ja edullinen tonttimaa houkuttelevat Suomen maaseudulle aivan uudenlaisia investointeja. Ne tuovat työpaikkoja ja vaurautta monelle muuten hiljenevälle pitäjälle. Meidän poliitikkojen tehtävä onkin varmistaa, että näiden hankkeiden hyödyt myös todella jäävät näille alueille. Samalla ymmärrämme, että esimerkiksi Itä-Suomessa tuulivoimainvestoinnit eivät ole olleet tällä hetkellä mahdollisia maanpuolustuksellisista syistä. Tämä ei ole alueen asukkaiden vika. Hallitus ja kokoomus pyrkivät siihen, että kaikkialla Suomessa olisi yhtäläiset mahdollisuudet tulevaisuuden teollisille investoinneille.

Arvoisa puhemies! Samaan aikaan kun puhumme tulevaisuuden mahdollisuuksista maaseudulla, ei meidän tule unohtaa maa- ja metsätaloutta. Metsätalouden toimintaedellytykset on varmistettava, ja on sanomattakin selvää, että kannattava ja kotimainen alkutuotanto on edellytys sille, että Suomessa voi elää, kasvaa ja työskennellä sekä yrittää. Kannattava maatalous on tämän hallituksen yksi tärkeimmistä prioriteeteista. Me kaikki tässä salissa tiedämme julkisen talouden kammottavan tilan, mutta siitä huolimatta hallitus on tehnyt periaatepäätöksen olla leikkaamatta maataloudesta. Samaa ei voi sanoa oppositiosta, joka vaihtoehtobudjeteissaan leikkaisi kymmeniä miljoonia euroja, tai jopa sata miljoonaa euroa, maataloudesta. [Joona Räsänen: Hirveetä!]

Kokoomus näkee suomalaisten ruokaturvasta huolehtimisen välttämättömänä — erityisesti tässä maailmantilanteessa. Pyrimme parantamaan alkutuottajan asemaa myös lainsäädännön keinoin. Olemme jo muuttaneet elintarvikemarkkinalakia, ja nyt muutamme sitä vielä toisen kerran. Tarkoituksena on parantaa alkutuottajan asemaa kaupan ja elintarviketeollisuuden hallitsemassa ruokaketjussa. Viljelijät ovat ansainneet tulonsa. Kotimaisen pelikentän tasaamisen lisäksi panostamme ruokavientiin. Orpon hallituksen tavoite onkin kaksinkertaistaa ruokavienti vuoteen 2031 mennessä.

Arvoisa puhemies! Maaseutupoliittisen selonteon mukaan väestökehitys on yksi maaseudun suurimmista haasteista. Kaupungistuminen jatkuu ja maaseudulle jäävä väestö ikääntyy. Tämä luo yhä uudenlaisia haasteita, joita meidän poliitikkojen tulee ratkoa. Koronapandemia muutti työelämää pysyvästi, ja yhä useampaa työtä voi tehdä joko täysin tai osittain etänä. Tämä mahdollistaa asumisen maaseudulla, mikä on usein kaupunkiasumisesta edullisempaa. Tämä on mainio kehityssuunta, jonka itse uskon vain vahvistuvan tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Kokoomus on puolue, joka ajaa koko Suomen asiaa. Me haluamme varmistaa, että jokaisella suomalaisella on mahdollisuus rakentaa hyvää elämää asuinpaikasta riippumatta. Kun pidämme huolta maaseudun elinvoimasta, pidämme huolta koko Suomen tulevaisuudesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

14.55 **Juha Mäenpää ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elävä maaseutu vaatii elämistä tukevaa politiikkaa. Perussuomalaisten mielestä Suomen on maaseutupolitiikassa lähdettävä siitä, että maamme pidetään kauttaaltaan asumiskelpoisena. Tämän toteuttamiseksi tarvitaan toimivaa perustiestöä, terveyden- ja vanhustenhuoltoa, kauppoja, kouluja ja ennen kaikkea työtä. Maanviljelys, karja-, metsätalous sekä matkailu tuottavat hyvinvointia ja varmistavat maamme asuttuna pitämisen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

Maaseutupolitiikan kärki tulisi pitää erityisesti nuorissa ja aktiiviviljelijöissä. Maa- ja metsätalous on saatava houkuttelevaksi vaihtoehdoksi suomalaisen nuorison keskuudessa. Nuorten ja alkutuottajien toimeentulo on varmistettava. Näin taataan kotimaista kriisinsietokykyä ja kokonaisturvallisuutta.

Suomi on kokonaisuus. Sekä maaseudulle että kaupungeille on paikkansa tässä maassa. On tunnistettava ja myös tunnustettava molempien erityispiirteet. Pitää ymmärtää, kuinka erilainen toimintaympäristö on toisaalta keskellä Espoota ja toisaalta syvällä Sodankylässä.

Arvoisa puhemies! Vuosien saatossa on useissa eri tutkimuksissa todettu, että suomalainen arvostaa suuresti sekä maaseutua että puhtaan, kotimaisen ja turvallisen ruuan tuotantoa. Maatalouden kannattavuus on huolestuttanut meitä hallituspuolueiden päättäjiä. Samanaikaisesti tuottajien harmiksi ruuantuotantoa haastavat eri tuotantosuuntien kannattavuuden vaihtelut vuosien välillä. Kotimainen maatalous on Suomelle elintärkeä asia. Kaikkien kansalaisten tulisi ymmärtää, että maataloustukien tarkoitus ei ole niinkään tukea viljelijää vaan alentaa ruuan hintaa tavallisille kansalaisille, myös kaupungissa asuville.

Hallitus edistää huoltovarmuutta ja markkinoiden vakautta uudistamalla elintarvike-markkinalakia. Kauan odotetut muutokset parantavat alkutuottajien ja elintarviketeollisuuden asemaa neuvotteluissa ja suojaavat kohtuuttomilta sopimusehdoilta. Uudistus vie elintarvikemarkkinaa kohti reilumpaa, läpinäkyvämpää ja tasapainoisempaa suuntaa.

Selonteossa todetaan, että maaseudun toimijat ovat keskeisiä huoltovarmuuden kannalta kriittisten palveluiden ja infrastruktuurin ylläpidossa erityisesti pitkäkestoisissa häiriötilanteissa. Niin ikään muistutetaan, että elintarvikehuollon turvaaminen on osa huoltovarmuutta ja laajemmin kokonaisturvallisuutta. Me perussuomalaiset olemme huomauttaneet jo vuosia sitten, että maaseudulla on ratkaiseva rooli maamme huoltovarmuuden takaajana. Harjoitettu maaseutupolitiikka on siten keskiössä myös turvallisuuspoliittisista näkökulmista.

Selonteon linjauksen mukaan energiaomavaraisuuden näkökulmasta on hyödyllistä, että energiantuotantoa voidaan hajauttaa maantieteellisesti ja eri teknologioiden välille välttämättä riippuvuutta yhdestä tai muutamasta lähteestä. On selvää, ettei tällaisen kirjauksen täysimääräinen ja tarkoituksenmukainen toteuttaminen ole mahdollista ilman energiaturvetta, jota tuotetaan tuulen ja auringon avulla. Turve on ainoa kotimainen, huoltovarma, säävarma ja helposti varastoitava energiamuoto. [Anne Kalmari: Olisipa perussuomalaiset hallituksessa!] — Edustaja Kalmari tulee vaan itse hoitamaan tätä turveasiaa tänne, kun olette hiljaa ollut siellä hallituksessa, missä te olette olleet. [Naurua — Olga Oinas-Panuman välihuuto]

Perussuomalaiset puolustavat hallitusohjelman hyviä turvekirjauksia. Kasvu- ja kuiveturvet ovat strategisesti tärkeitä raaka-aineita. Turvepeltoja käytetään jatkossakin huoltovarmuuden ja ruokaturvan varmistamiseksi. Energiahuoltovarmuutta vahvistetaan varmistamalla turpeen saatavuus ja vahvat toimitusketjut. Perussuomalaiset haluavat muistuttaa maaseutupoliittisen selonteon hengessä, että turpeennosto on nimenomaan maaseudulla tapahtuvaa työtä ja parantaa siten maaseudun elinvoimaa.

Suomi elää metsistä, sanottiin ennen, ja niistä me elämme yhä edelleen. Maaseutumme metsät ovat olleet luomassa Suomen hyvinvointia, ja näin tulee olemaan jatkossakin, jos taakamme metsäteollisuutemme kehittymiselle suotuisat olosuhteet. Hyvin hoidettuina metsämme tuottavat ja ovat samalla lähde elämyksille. Maaseutu- ja metsäpolitiikkamme on oltava suomalaisten käsissä, ei Brysselin byrokraattien. Edelleen metsänomistajan päätös-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

valtaa metsien käytössä vahvistetaan. Hallitus panostaa EU:ssa ennakkovaikuttamiseen, jotta metsänomistajien asemaa, metsä- ja sahateollisuuden puun saatavuutta ja Suomen kustannuskilpailukykyä ei heikennetä. On muistettava se, että terve, [Puhemies koputtaa] uudistuva ja kasvava metsä vahvistaa hiilinieluja pitkäjänteisesti.

Arvoisa puhemies! Suomalainen maaseutu on erottamaton osa Suomea [Puhemies koputtaa] ja suomalaista elämäntapaa. Me perussuomalaiset vaadimme, että maaseudun äänen on kuuluttava täällä eduskunnassa jatkossakin voimakkaana. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

15.01 Piritta Rantanen sd (ryhmäpuheenvuoro): Herra puhemies! Meillä on vain yksi Suomi, se on kaupunkeja ja maaseutua. Maaseudulla asuvat ihmiset kokevat usein, että heidät on unohdettu ja etteivät he voi vaikuttaa itseään koskevaan päätöksentekoon. Kaikkea päätöksentekoa tulisi arvioida myös maaseudun asukkaiden näkökulmasta. Tämä luottamus maaseudun ihmisiin rakennetaan konkreettisin toimin.

Niin kuin ministerikin tässä edellä sanoi, Suomen pinta-alasta on maaseutua 95 prosenttia. Tämä fakta on hyvä jokaisen muistaa. Maaseudulla ja sen asukkailla on merkittävä rooli huoltovarmuudessa ja turvallisuuden sekä hyvinvoinnin ylläpitämisessä. Suomalaisille rakkaat metsät ja järvet sijaitsevat pääosin maaseudulla, kuten myös luonnonvarat. Maaseutu on yllättävän lähellä, se on jokaisen lautasella, suomalaisen ruuan muodossa.

Puhemies! Väestökehitys muuttaa Suomea syvällisesti. Maaseutualueilla 15—64-vuotiaiden määrä vähenee tulevan vuosikymmenen aikana 20 prosentilla nykytilanteesta, mikäli vallitseva kehitys jatkuu. Tällä on vaikutusta kansalliseen huoltovarmuuteen ja etenkin alkutuotannosta juontaviin moniin arvoketjuihin. Siitäkin syystä maatalouden kannattavuudesta on huolehdittava.

Väestön väheneminen tapahtuu erityisesti Keski-, Itä- ja Pohjois-Suomessa. Mikäli trendi jatkuu, ydinmaaseudulta ja harvaan asutulta maaseudulta voi vähentyä yli 43 000 työpaikkaa vuoteen 2040 mennessä. Pysyvä negatiivinen kehitys voidaan kuitenkin kääntää, jos alueiden houkuttelevuus saadaan vahvistumaan.

Puhemies! Kun väestö vähenee, on poliitikkojen väistämättä puhuttava vaikeista teemoista, kuten mitä tehdään, kun kaikkiin kouluihin ei riitä oppilaita. Tarvitsemme siis lisää kuntarajat ylittävää yhteistyötä ja digitalisaation hyödyntämistä. Jokaisella lapsella pitää olla oikeus käydä koulua laadukkaasti ja saada tavata koulukavereita. Kuntien, koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen välisellä yhteistyöllä tuleekin vahvistaa koulutuksen saavutettavuutta kaikilla koulutusasteilla.

Asuntomarkkinoiden toimimattomuus ja eriytyminen heikentää ja jakaa Suomea tällä hetkellä voimakkaasti. Aiemmin maaseudulla perinnöksi saatu kotitalo oli rahallisesti arvokas, nyt se voi olla pelkkä rasite. Jos paikkakunnalla on yrityksiä ja työpaikkoja, siellä käyvät myös asunnot kaupaksi ja niitä kannattaa rakentaa jopa lisää. Tästä meillä on hyviä esimerkkejä Lapin kunnista.

Minä toivon, että maaseudun asuntojen arvon lasku ja siitä aiheutuvat moninaiset vaikutukset suomalaisille ovat sellaisia asioita, joihin täällä eduskunnassa voisimme luoda yhteistä kantaa, näkemystä ja ennen kaikkea niitä ratkaisuvaihtoehtoja. Toivonkin, että valio-kuntakäsittelyssä tähänkin asiaan voitaisiin tarkemmin puuttua.

Herra puhemies! Hallituksen maaseutualueille kohdistama politiikka vaatii arviointia. SDP:n mielestä työmatkavähennystä ei olisi pitänyt leikata kuten hallitus teki. Välttämä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

tön omaan autoon perustuva työmatkaliikenne olisi pitänyt turvata. Lisäksi olisimme jatkaneet korotettua kotitalousvähennystä kotitalous- ja hoivatyöhön. Tälläkin olisi ollut vaikutuksensa maaseudun työpaikkoihin ja elinvoimaan.

Raskaasti maaseudun kuntasektoria haittaava esitys on myös hankintalain uudistus. Se aiheuttaa paljon ongelmia ja kustannuksia kunnille, jotka sijaitsevat kaukana markkinoista ja väestökeskittymistä. Pienet kunnat arvioivat tämän lakiuudistuksen muutoskustannuksiksi keskimäärin lähes 500 euroa per asukas.

SDP on esittänyt, että investointien verohyvityksen alarajan tulisi olla hallituksen esittämää matalampi, jotta maaseudun yritykset voisivat hyödyntää sitä paremmin. Erityisesti perheyrittäjillä sekä pienillä ja keskisuurilla yrityksillä on merkittävä rooli työllistäjinä ja alueiden elinvoiman rakentajina. Siksi on vaikea ymmärtää, miksi hallitus haluaa rajoittaa esimerkiksi vihreitä investointeja, tuuli- ja aurinkovoimarakentamista, sekä poukkoilua datakeskusten verokohtelun kanssa. Juuri näille sektoreille investoinnit nyt syntyvät ja ne rakentuvat erityisesti maaseudulle. Emme voi jättää mitään kasvun aineksia nyt hyödyntämättä.

Puhemies! ”Ei tartte auttaa”, luki minun abipaidassani 90-luvun lopulla. Maaseudun ihmiset ovat tottuneet tekemään asioita itse, mutta emme saa unohtaa maaseudulla asuvia ihmisiä. Maaseutu ei tarvitse kauniita juhlapuheita vaan se tarvitsee konkretiaa, ja tarvittaessa kyllä pitää sitten pystyä myös auttamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

15.06 Eerikki Viljanen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maaseutupolitiikka on selontekonsa ansainnut. Siksi onkin valitettavaa, että tästä selonteosta ei välity tarpeeksi vahva tahtotila maaseutua uhkaavan kuihtumisen kierteen kääntämiseksi kukoistuksen kierteen. Eduskuntakäsittelyssä pitääkin maaseutupolitiikkaan saada uutta, vahvempaa suuntaa ja konkreettisia toimia, ei korulauseita.

Arvoisa puhemies! Maaseudun haasteet ovat todellisia, mutta myös monet Suomen talouden kasvun mahdollisuudet nojaavat maaseutuun — luonnonvarojen kestävään käyttöön, puhtaaseen energiaan ja uusiin innovaatioihin.

On hienoa, että maaseutua on tänäänkin arvostettu tämän salin puheissa. Mutta sairaalapäätökset, pienten lukiodien kohtelu, aluekehitysrahojen muutokset, yksityistieavustusten ja laajakaistarakentamisen tukien leikkaukset, biokaasuinvestointien vaikeuttaminen sekä turpeen energiakäytön nopea alasajo ovat kaikki esimerkkejä hallituspuolueiden päätöksistä, jotka ovat heikentäneet maaseudun elinvoimaa. Hallitusohjelmakirjaukset, puheet ja teot eivät ole olleet tällä vaalikaudella linjassa keskenään.

Arvoisa puhemies! Maaseutu on luonnonvarojen lähde. Suomalainen vientiteollisuuskin alkaa usein sorateiden päistä — pellon pientareelta, hakkuuaukean reunalta tai kaivoksen portilta. Maaseudulla syntyy myös menestyviä teollisuusyrityksiä ja kansainvälisiä huippuosaajia. Esimerkiksi Ylä-Savosta ponnistanut Ponsse on maailman johtavia metsäkonevalmistajia ja Genelec maailman huipulla kaiuttimien valmistajana. Maaseudulta voidaan siis ponnistaa myös globaaliin menestykseen.

Maaseutumme voi olla kasvumme ja kehityksemme lähde, kunhan maaseudun ihmisille ja yrityksille annetaan menestymiseen reilu mahdollisuus. Maaseudulla tarvitaan osaavaa työvoimaa, toimivia tie- ja tietoliikenneyhteyksiä, riittäviä peruspalveluita ja investoin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

neille rahoitusta. Näiden perustarpeiden turvaamiseksi keskusta on tehnyt toistuvasti esityksiä ja edellyttänyt hallitusta tarttumaan niihin.

Arvoisa puhemies! Maaseudun yrittäjille kohdistuu kasvavassa määrin yhteiskunnan vaatimuksia, esimerkiksi ilmasto- ja ympäristövelvoitteiden muodossa. On totta, että maaseutu voi tarjota ratkaisuja myös ilmastonmuutokseen, luontokatoon ja vesistöjen suojeleluun. Puhdas suomalainen luonto on ehdottomasti puolustamisen arvoinen asia. Mutta tilanne on kestävätkä, jos kasvavien vaatimusten keskellä maaseudun elinkeinojen ja yrittäjyyden toimintaedellytykset eivät ole kunnossa. On mahdotonta olla vihreä, jos tili on jatkuvasti punaisella. Kestävän työn ja toimeliaisuuden edellytyksenä on taloudellinen kannattavuus.

Arvoisa puhemies! Maaseudun ja kaupunkien eriytymiskehitys on ollut Suomessa voimakasta. Kokemus alueellisesta epäoikeudenmukaisuudesta on monilla alueilla vahvistunut. Koetaan, että vaikka kansantalous hyötyy maaseudun luonnonvaroista, silti eurot valuvat pääosin maaseudun ulkopuolelle. Palveluiden saatavuuden, liikenneinfran ja tietoliikenneyhteyksien eriytyminen alueiden välillä on saatava kuriin.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen maaseudun sekä maa- ja metsätalouden tulevaisuus on turvattava. Onkin selvää, että hallituksen on onnistuttava neuvotteluissa EU:n seuraavasta rahoituskautesta. Vastuu nyt tehtävistä niin kotimaan kuin EU-tason päätöksistä on nykyisellä hallituksella.

Arvoisa puhemies! Keskeinen kysymys kuuluu: onko maaseutua uhkaava näivettymis- ja kuihtumiskehitys vääjäämätön? Ei ole. Nykymenolle on vaihtoehto. Keskusta on esittänyt esimerkiksi erityistalousalueiden muodostamista heikomman kehityksen alueille. Me edellytämme, että hallitus tarttuu toimiin, joilla heikoimmilla olevat alueet saavat erityiskohtelua, toimia, joiden avulla alueelle voisi syntyä uutta taloudellista toimeliaisuutta ja mahdollisuuksia työhön ja toimeentuloon.

Suomi tarvitseekin nyt uuden suunnan. Uuden suunnan ottamiseen tarvitaan rohkeutta, ja tulevassa päätöksenteossa pitää rohkeutta olla tätä selonteon linjaa huomattavasti enemmän.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

15.11 **Jenni Pitko vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maaseutu on monenlaisten muutosten keskiössä, ja on helppo yhtyä täällä pidettyjä puheenvuoroja yhdistäneeseen teemaan: maaseudun elinvoiman turvaaminen vaatii meiltä päättäjiltä työtä. Väestökehitys, alueiden eriytyminen, kokonaisturvallisuus, maailmanpolitiikan laineet, ekologinen murros — nämä kaikki näkyvät vahvasti maaseudulla. Julkisuudessa maaseudusta puhutaan usein negatiivisessa sävyssä, näin moni maalla asuva itse kokee. Meidän päättäjien kannattaisi korostaa maaseudun mahdollisuuksia ja ratkaisuja aikamme suurissa ilmiöissä.

Maa- ja metsätalous ovat merkittävä osa maaseutupolitiikkaa, ja sen sijaan, että ne nähtäisiin vihreän siirtymän kärsijöinä, olisi syytä nostaa ne ratkaisijan asemaan. Harvaa elinkeinoa sään ääri-ilmiöitä ja tuholaisriskejä lisäävä ilmastokriisi ja pölyttäjien määrää ja ympäristön resilienssiä vähentävä luontokato uhkaavat niin kouriintuntuvan selkeästi kuin ruoantuotantoa ja metsien käyttöä. Ihmettelenkin, että tässä salissa usein ilmasto- ja luontoteot asetetaan vastakkain maaseudun elinvoiman kanssa, sillä näinhän se ei ole.

Nykyinen hallituksen politiikka ja tukijärjestelmät eivät kuitenkaan tue uudistumista. Metsänomistajalle, joka haluaa olla osa ratkaisua ja kasvattaa metsässään hiilivarastoa ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

lisätä monimuotoisuutta, ei ole todellisia kannustimia. Maatalouden ratkaisujen tulisi tukea kannattavuutta ja luontohaittojen vähentämistä. Tarvitaan uudistavaa viljelyä, joka vähentää päästöjä ja pitää maan kasvukunnosta huolta. Uusiutuvan energian, kuten biokaasun, tuotannon vauhdittaminen tukee maaseudun elinkeinoja. Luonnon tilan parantaminen paitsi lisää maaseudun vetovoimaa ihmisille myös työllistää koneurakoitsijaa ennallistamistöissä.

Edellä mainitut näkökulmat ovat ratkaisuja, jotka eivät vain taklaa ekokriisejä ja sitä kautta vahvista myös maa- ja metsätalouden pidemmän aikavälin etuja vaan myös tarjoavat tässä ajassa kiinni olevia ratkaisuja turvallisuuden ja talouden kysymyksiin.

Arvoisa puhemies! Maataloudessa on huutava pula nuorista viljelijöistä. Maaseudun tulevaisuuden kannalta onkin kriittisen tärkeää kuulla nuorten toiveita ja tarpeita, sillä nuorille maalta pois lähtemisen kynnyks on osoittautunut matalaksi. Mitkä ovat sellaisia tekijöitä, jotka vahvistaisivat nuorten kiinnittymistä kotiseudulle ja innostaisivat maaseudun kehittämiseen? Mitä esteitä on nuorelle maalle palaamisessa? Koulutus- ja sivistyspalvelut ovat tietenkin yksi maaseudun elinvoiman selkänöitä. Laadukas toisen asteen koulutus on edellytys sille, että täysi-ikäistyvät nuoret voivat hankkia ammatin. Kiinnittymisen kannalta tärkeitä tekijöitä nuorten elämässä ovat ainakin myös vapaa-ajan vieton ja harrastamisen mahdollisuudet sekä mahdollisuudet ihmisten kohtaamisiin. Tässäkään ei kannata unohtaa luonnon merkitystä. Selonteonkin mukaan maaseudun nuorille yleisiä tapoja harrastaa ovat patikointi luonnossa ja kalastus. Virtavesien vapauttaminen ja kansallispuistojen ja retkeilyalueiden perustaminen on siis myös elinvoimapolitiikkaa. [Anne Kalmari: Ja ylläpito!]

Arvoisa puhemies! Maaseudun elinvoimaa kun mietitään, yksi liian usein sivuutettu asia on kulttuuri. Myös harvemmin asutuilla seuduilla kulttuuri voi olla voimavara. Kulttuuri on asia, joka antaa meille ihmisille monia tärkeitä asioita: ajattelemisen aihetta, tunteita koettavaksi ja peiliä meistä itsestämme, siitä, keitä me olemme. Kulttuuri tarjoaa yhteiskuuluvuutta ja yhteistä tekemistä. Tietoliikenneyhteydet tietysti tarjoavat mahdollisuuden tuoda kulttuurielämyksiä lähes kaikkialle paikasta riippumatta, mutta myös paikallisen kulttuurin ja sen tekijöiden arvo täytyy nähdä — kulttuurin alueellisen rahoituksen tärkeys täytyy muistaa. Kulttuuriperinnöllä on veto- ja pitovoimaa vahvistava merkitys. Kulttuuriperintö luo juuria ja edistää monipaikkaisuutta, kuten tässä selonteossa todetaan. Hallitus on kuitenkin vienyt läpi eduskunnasta monenlaisia lainsäädäntömuutoksia, joilla edistetään rakennetun kulttuuriperinnön purkamista etenkin muuttotappioalueilla.

Arvoisa puhemies! Jotta kotiseudulle voi palata tai elämänsä ylipäänsä maalle perustaa, tarvitaan koti. Maaseudun asuntomarkkinat kuitenkin toimivat huonosti. Etenkin Itä- ja Pohjois-Suomessa asuntojen hinnat ovat pudonneet ja pankista asunto- tai remonttilainan saaminen on vaikeaa. Tarvitaan konkreettisia toimia asuntomarkkinoiden tervehdyttämiseksi. Viime kaudella käyttöön otettujen energiaremonttien tukia olisi kannattanut tällä hallituskaudella jatkaa. Energiaremonttien rahoituksen tuki on tärkeää etenkin sellaisilla seuduilla, joissa muutoin remonttien rahoitusta on vaikeaa saada.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

15.17 **Jessi Jokelainen vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Moni suomalainen tyttö muuttaa maaseudulta kaupunkiin mahdollisuuksien perässä. Minä olen itse syntynyt Kainuussa Puolangalla ja kasvanut Muhoksella Pohjois-Pohjanmaalla, joten tiedän hyvin,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

mistä tässä ilmiössä on kyse. Suomen kaupungit naisistuvat, maaseutu miehistyy, väestö eriytyy. Tämä kehitys uhkaa meidän yhteisöjen elinvoimaa. Maaseudun ihmiset eivät tarvitse jäädäkseen mitään taikatemppuja. Maaseudulla tarvitaan aivan tavallisia perusasioita. Maaseudulla tarvitaan koulutusta, työtä ja toimeentuloa. Tarvitaan palveluita, liikenneyhteyksiä ja toimivaa verkkoa.

Arvoisa puhemies! Maaseutupoliittinen selonteko puhuu aivan oikein palvelujen saavutettavuudesta, oikeudenmukaisesta siirtymästä, työllisyydestä, koulutuksesta, liikenneköyhyydestä ja ruuantuotannon tulevaisuudesta. Murheellista vain on, että samalla, kun selonteko tunnistaa maaseudun ongelmat, tämän hallituksen politiikka pahentaa niitä. Siinä missä selonteko puhuu maaseudun elinvoimasta, hallitus leikkaa kuntien valtionrahoitusta, kiristää hyvinvointialueiden säästöjä, vähentää aluekehitysrahoitusta, leikkaa ammatillisesta koulutuksesta sekä heikentää sosiaaliturvaa. Nämä heikennykset osuvat kuin moukari maaseudun ihmisiin — vielä kovempaa kuin kaupungeissa.

Orpon hallitus on leikannut ammatillisesta koulutuksesta noin 120 miljoonaa euroa. Koulutuksen järjestäjät ovat jo varoittaneet, että leikkaukset vähentävät lähiovetusta ja kaventavat koulutusmahdollisuuksia erityisesti pienemmillä paikkakunnilla.

Arvoisa puhemies! Me vasemmistoliitossa tiedetään kokemuksesta, että nuorten on mahdollista kouluttautua myös kotiseudullaan, kun siihen panostetaan. Edellisellä hallituskaudella vasemmistolaisen opetusministerin johdolla ammatillisen koulutuksen rahoitusta lisättiin ja koulutusta pystyttiin vahvistamaan eri puolilla maata. Paikallinen toisen asteen opetus, vapaan sivistystyön oppilaitokset ja omassa maakunnassa sijaitsevat korkeakoulut ja filiaalit parantavat nuorten mahdollisuuksia jäädä kotiseudulle. Ne myös vahvistavat osaamista ja tuovat elinvoimaa.

Koulutuksen lisäksi työllisyys on keskeinen avain maaseudun elinvoimaan. Vihreä siirtymä, luonnon ennallistaminen ja ruokatuotannon murros tarjoavat valtavia mahdollisuuksia — myös maaseudun nuorille.

Työllisyys ja elinvoima edellyttävät toimivaa liikennettä. On keskeistä, että maaseudulle pääsee — ja että sieltä pääsee myös pois. Tällä hetkellä moni maaseudun nuori kärsii liikenneköyhyydestä. Vasemmistoliiton mielestä joukkoliikenteeseen pitää panostaa, ja erityisesti lähijunaliikenne on elvytettävä hyödyntämällä olemassa olevaa, ennen kumipyörävallankumousta rakennettua rataverkkoa. Sillä saataisiin aikaan myös paikallista työllisyyttä. Kaikkialle joukkoliikenne ei ulotu, joten syrjäseutujen pienituloisille tarvitaan tuki polttoainekuluihin.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton mielestä niin Puolangalla kuin Punavuorella on voitava tulla toimeen, päästävä terveyskeskukseen ja elää hyvää elämää osana valitsemaansa yhteisöä ja ympäristöä. Suomen ei pidä olla maa, jossa nuorten on pakko paeta maaseudulta. Heidän on voitava halutessaan myös rakentaa sinne oma tulevaisuutensa. Se on meidän, koko Suomen etu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, varsågod.

15.21 **Anders Norrback r** (ryhmäpuheenvuoro): Tack, ärade talman, arvoisa puhemies! Maaseutu on paikka, jossa ruokamme kasvaa. Maaseutu on elinympäristö, jossa ihmiset asuvat ja toimivat, tekevät töitä ja luovat kulttuuria. Maaseutu on keskeinen osa Suomen maanpuolustusta. Ymmärrämme ja tunnustamme maaseudun merkityksen maallemme, ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

tämä selonteko on tärkeä edistysaskel. Nyt meillä on paremmat työkalut tehdä strategisia, ylivaalikautisia päätöksiä ja vaikuttaa Euroopan unionissa.

RKP on aina ymmärtänyt, että kukoistaakseen Suomi tarvitsee sekä vahvoja kaupunkeja että elävää maaseutua. Koko Suomessa on voitava asua ja elää maaseudulla.

Kommunerna har en avgörande roll i landsbygdens framtid. En kommun som stärker möjligheterna för företagsamhet och tillväxt, och samtidigt sköter den kommunala ekonomin ansvarsfullt, har alla förutsättningar att vara en välmående kommun. I SFP förespråkar vi att våra kommuner aktivt ska locka till sig hållbara investeringar och företagsetableringar.

Investeringar är nödvändiga för att skapa arbetsplatser och tillväxt i olika delar av landet. Därför behövs infrastrukturlösningar och ett aktivt grepp, så att det blir lockande att få de här investeringarna i mål. Finland ska ha en fungerande logistik som är i skick och som tjänar hela landet, både för varutransport och smidiga arbetsresor. Vi måste också se till att tillgången till el inte blir en flaskhals för investeringar i mindre kommuner.

Vi ska trygga utbildningslösningar, service och produktion som tillgodoser behoven hos dessa företag och etableringar. Företagen behöver arbetskraft och den bästa lösningen är oftast att erbjuda utbildning nära arbetsplatserna. Vi måste även hitta lösningar så att gymnasier och yrkeshögskolor i praktiken är avgiftsfria. Många unga på landsbygden och i skärgården är tvungna att efter högstadiet flytta till annan ort. Det måste finnas mekanismer för att möjliggöra detta utan att kostnaderna blir ett hinder. Vi ska inte tvinga unga att ta studielån som minderåriga för att fullgöra sin läroplikt. Det här är något som vi måste beakta i den studiestödsreform som nu ska göras.

Ärade talman! Den mat vi äter varje dag produceras antingen på den finska landsbygden eller utomlands. Den produceras antingen av finska jordbrukare som kan försörja sina familjer eller av utländska producenter. Det är klart att vi måste trygga livsmedelsproduktionen i Finland. I den värld vi lever i nu är det nödvändigt att vi har en fungerande matproduktion. Intresset bland unga för att bli jordbrukare är nu större än på länge och vi måste göra vårt yttersta för att ta till vara den här iveren. Ett viktigt steg här är att riksdagen i snabb takt behandlar och godkänner ändringarna i livsmedelsmarknadslagen som stärker matproducenternas ställning.

Ärade talman! Det som händer globalt och nationellt påverkar oss lokalt. Klimatförändringen, den demografiska utvecklingen och digitaliseringen är delar av vår vardag. Många av dessa förändringar märks ofta först och tydligast på landsbygden. Därför ska vi aktivt hitta lösningar för att stärka landsbygden.

En del lösningar handlar om att modernisera strukturerna. I SFP har vi länge talat för att dubbelt kommuninvånarskap borde främjas, alltså att man samtidigt ska kunna vara skriven i två kommuner. Vi arbetar också för att stärka möjligheterna att arbeta på distans, vilket speciellt efter coronatiden har blivit en viktig del av livskraften på flera orter. Vi ska också ta till vara de möjligheter som turismen medför. Det finns goda exempel, särskilt från Norra Finland, där samarbete med flygbolag och researrangörer har medfört betydande tillväxt.

Arvoisa puhemies! Meidän on jatkossakin vaalittava maaseutujemme erityispiirteitä. Luonto, kulttuuri ja paikallisyhteisöt luovat inspiraatiota ja uusia ideoita. Kannatamme uudenlaisia aloitteita, kuten esimerkiksi ympäristöministeriön ja puolustusministeriön välisiä yhteistyötä sen selvittämiseksi, miten luonnon ennallistamista ja maanpuolustusta voi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

taisiin ehkä koordinoita. Olemme iloisia siitä, että paikallista toimintaa, kuten esimerkiksi vapaapalokuntien työtä, pidetään tärkeänä, ja että me RKP:ssä onnistuimme estämään uudet vaatimukset, jotka olisivat vaarantaneet koko niiden toiminnan. Iloitsemme myös itä-suomalaisen osoittamasta aktiivisuudesta, kun he puhuvat Itä-Suomen puolesta ja nostavat alueen roolin ja tulevaisuuden valtakunnalliseen keskusteluun.

Arvoisa puhemies! Jatketaan yhteistä työtämme koko Suomen parhaaksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

15.26 **Sari Tanus kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri! Alkuun haluan kiittää maaseutupoliittisen selonteon tekijöitä erittäin laajasta ja kattavasta selonteosta. Selonteko antaa hyvän kokonaiskuvan suomalaisen maaseudun tilanteesta, haasteista ja mahdollisuuksista. Edelleen yli puolet suomalaisista elää maaseudulla vähintään osa-aikaisesti. Myös harvaan asuttujen alueiden parlamentaarinen ryhmä on osallistunut selonteon valmisteluun. HARVA-ryhmän puheenjohtajana olen erittäin tyytyväinen siihen, että nyt valmistuneesta selonteosta löytyy monia konkreettisia ratkaisumalleja harvaan asutun maaseudun haasteisiin.

Eduskunta edellytti jo vuonna 2009 toisen maaseutupoliittisen selonteon yhteydessä hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin, joilla maaseutuvaikutusten arviointia tehtäisiin ennakkotoimena kaikessa kansallisessa päätöksenteossa, jolla on alueellisia vaikutuksia. Suosituksessa korostettiin maaseutututkimuksen ja -opetuksen vahvistamista. Elävän maaseudun kehittämiseen tarvitaan tutkittua tietoa, mutta ennen kaikkea siihen tarvitaan vahvaa tahtoa ja ymmärrystä maaseudun merkityksestä koko Suomen tulevaisuuden kannalta. Väestön muuttamista kaupunkeihin ja taajamiin pidetään usein annettuna tekijänä ja aikaan kuuluvana ilmiönä. Ulkoistamme vastuun pois itseltämme ajatellen, ettei ilmiölle ole mitään tehtävissä. Näin ei suinkaan ole. Voimme itse ja vain itse vaikuttaa siihen, millainen suomalaisen maaseudun tulevaisuus on.

Maaseutuun liittyvissä kysymyksissä on usein kyse arvovalinnoista. Esimerkiksi maaseudun kattava kouluverkko on lasten hyvinvointia ja maaseudun elinvoimaa vahvistava tekijä. Kun kunnassa haetaan nopeita säästöjä kyläkouluja lopettamalla ja kouluverkkoa supistamalla, unohdetaan helposti laajemmat vaikutukset, joita kyläkoulun lopettaminen alueelle aiheuttaa. Kyläkoulu on saattanut olla alueen ainoa julkinen palvelu. Koulun myötä katoavat monesti myös kylän viimeisetkin lapsiperheet. Nuorten Akatemia toteutti ministeriön toimeksiantona maaseutualueiden lasten ja nuorten kuulemisen osana osallistavaa prosessia. Suurin osa maaseutualueiden lapsista ja nuorista haluaa myös tulevaisuudessa asua maaseudulla.

Arvoisa puhemies! Kun puhumme maaseudun yrityksistä, puhumme yli kolmasosasta suomalaisista yrityksistä, vaikka maatilayrityksiä ei edes laskettaisi mukaan. Ellemme ota tosissamme maaseutualueen väestökehitystä ja tartu tässä selonteossa esitettyihin ongelmiin, maaseutualueet voivat seuraavan 15 vuoden kuluessa menettää yli 130 000 työikäistä ja yli 40 000 työpaikkaa. Maaseudun tulee jatkossakin olla osa elävää suomalaista yhteiskuntaa, ei vain silloin tällöin auki oleva kotiseutumuseo. Maaseudulla tarvitaan kaupunkeja, liikenneyhteyksiä, tietoverkkoja, palveluja ja tietysti työpaikkoja. Suomalaisen maatalouden elämisen edellytykset tulee turvata. Metsäteollisuuden työpaikat tulee säilyttää Suomessa, maassa, jonka vauraus rakennettiin puusta. Myös huoltovarmuus ja ruokaturva edellyttää elävää maaseutua. Emme voi ulkoistaa ruoantuotantoamme emmekä huoltovar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

muuttamme. Korona-aikana tapahtunut etätyömahdollisuuksien kehittyminen loi monille edellytykset muuttaa maaseudulle. Nopeimmat tietoliikenneyhteydet mahdollistavat yhä useammalle työn tekemisen muuallakin kuin yrityksen tai viraston tiloissa kaupungissa. Tätä mahdollisuutta tulisi hyödyntää nykyistä paremmin. Ratkaisuna voisi olla kaksoiskuntalaisuuden voimakkaampi edistäminen, mikä mahdollistaisi yhä useammalle asuminen osa-aikaisesti harvaan asutuilla alueilla.

Harvaan asuttujen alueiden parlamentaarinen ryhmä on nostanut esiin useita ratkaisumalleja, joiden avulla olisi mahdollista saada nuoria muuttamaan maaseudulle. Yksi konkreettinen hanke on opintolainahyvityskokeilu. Kokeiluun on osoitettu jo nyt suurta kiinnostusta, ja hankkeesta toivotaan saatavan vetoapua ikääntyvillä harvaan asutuilla alueilla.

Arvoisa puhemies! Maaseudun ongelmiin ja haasteisiin tulee tarttua nyt. Ympäri Suomen kymmenentuhannet talot rapistuvat ja menettävät arvoaan. Ihmiset eivät pysty korjaamaan ja kunnostamaan kiinteistöjään, koska talojen vakuusarvot eivät ole riittäviä korjauslainojen saamiseksi. Pankkien kiristynyt lainapolitiikka haittaa myös maataloja ja alueiden yritystoimintaa. Suomalainen maaseutu tarvitsee toimivan rahoitussektorin. Ilman rahaa ja investointeja alueet kuihtuvat ja kuolevat. Ihmisillä tulee olla oikeus rakentaa elämänsä kaikkialla Suomessa, myös maaseudulla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

15.31 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Maaseudun elinvoima on koko Suomen elinvoimaa. Elinkelpoinen maatalous ja kotimainen ruoka muodostavat maaseudun elinvoiman tukijalat.

Suomi on EU:n maaseutumaisimpia valtioita, ja erityinen huomio tässä ajassa pitää kiinnittää Itä-Suomeen ja saaristoalueisiin, koska niiden pitää pysyä asuttuina ja niiden elinvoimassa on kyse tärkeästä huoltovarmuudesta.

Maatalous ja kaupungit elävät riippuvuussuhteessa. Kaupunkilainen tarvitsee ruokaa joka päivä ja maatalous asiakkaan tuotteilleen. On hyvä muistaa, että maatalous työllistää 300 000 suomalaista joko suoraan tai välillisesti.

Maatalouden on oltava kannattavaa yrittäjyyttä eikä kituuttamista tukiverkoissa. Kaikki tuet pitää kohdistaa kotimaiseen ruuantuotantoon. Terve maatalous pitää koko Suomen asuttuna ja takaa huoltovarmuuden. Maatilat pitävät yllä yksityisiä teitä, tarjoavat rakennuksia, koneita ja energiaa.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Kotimainen ruuantuotanto ja sen omavaraisuus ovat kansallista turvallisuutta. Kotimaista ruokaa pitää suosia julkisissa hankinnoissa. Myös kuluttajat voivat valinnoillaan tukea omaa ruokatuotantoamme.

Tämän selonteon rinnalla on valmisteilla myös Kansallinen ruokastrategia 2040, ja hyvä niin — sille on tarvetta. Suunnitelmia tarvitaan, mutta tärkeintä on tehdä päätöksiä ja panna asioita toimeksi.

Maatalouden tuottajien tilanne on kestävä. Tilanne vaatii nopeita toimenpiteitä ja vastuunkantoa. Se vaatii vastuunkantoa niin hallitukselta, teollisuudelta kuin kaupaltakin, ja se vaatii vastuuta myös kuluttajilta.

Hallituksen vastuulla on vaikuttaa EU:n maatalouspolitiikkaan niin, että täysin omavarainen ruuantuotanto on edes mahdollista. Kotimaisessa maatalouspolitiikassa tukia pitää kohdistaa niihin tuottajiin, jotka aidosti kehittävät toimintaansa. Mutta hallitus ei näytä ymmärtävän maataloustuottajien tilannetta ollenkaan. Lannoitteet maksavat yhä enem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

män, polttoöljy kallistuu jatkuvasti, ja sähkön hintaa ei voi kuin arvailla. Eli tuottajan kustannukset kasvavat, mutta korvausta tuotteesta ei tule samanaikaisesti lisää.

Ruokakauppa on Suomessa aivan liian keskittynyt. Kilpailu puuttuu. Kesko ja S-ryhmä määräävät tahdin, eikä siinä saksalaisen Lidlin markkinaosuus riitä muuttamaan menoja. Suurin ongelma on se, että Kilpailuvirasto on alkujaan antanut K- ja S-ryhmän ostaa ketjussa, vaikka ne ovat monta erilaista erillistä yritystä. Viljelijöillä ei ole samaa mahdollisuutta, kun he myyvät. Ruuan hinta nousee, tuottajat ovat vaikeuksissa, mutta kauppa tekee ennätystuloksia. Ei se näin voi mennä. Eli kysymys kuuluu: mikä on kaupan vastuu siitä, että meillä jatkossakin on varaa tuottaa kotimaista ruokaa ja kuluttajilla varaa ostaa sitä?

On niin tuottajien, teollisuuden kuin kaupan etujen mukaista ja vastuullista, että suomalaiset pystyvät tuottamaan ja ostamaan kotimaista ruokaa ja sitä kautta omavaraisuus säilyy.

Suomalaiset syövät noin 80-prosenttisesti kotimaisia elintarvikkeita, ja huoltovarmuuden kannalta luku on pidettävä vähintään siinä. Siihen voimme kaikki vaikuttaa, kun käymme ruokakaupassa. Vaadi ja osta kotimaista ruokaa. Se on huoltovarmuutta, johon jokainen voi vaikuttaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Essayah, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.36 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitoksia, arvoisat edustajat, erittäin hyvistä, asiantuntevista puheenvuoroista, joissa näkyvät perehtyminen asiaan ja myöskin omakohtaiset kokemukset. Kuulosti siltä, että täällä oli koolla yksi suuri maaseutupuolue. Erityisesti olen iloinen, että nostettiin esille paljon niitä maaseudun mahdollisuuksia. Me kaikki tiedämme kyllä ne haasteet, mutta myöskin sen valtaavan potentiaalin, mikä maaseudulla on.

Ensin haluaisin kommentoida sitä, mitä edustajat Kinnari ja Norrback ja itse asiassa juuri edustaja Harkimo nostivat esille: Maaseudun elinvoiman kannalta maatalouden kannattavuus on aivan ydinasioita, ja kannattavuuden ytimessä on se, että me pystymme parantamaan sitä maatalouden rahavirtaa, mikä tulee sieltä markkinoilta. [Anne Kalmari: Juuri näin!] Tässä voi sanoa, että elintarvikemarkkinalain uudistuksen merkitys on todella tärkeä, ja luotan ja uskonkin siihen, että kaikki ryhmät tulevat vahvasti seisomaan sen takana ja myöskin edesauttavat, että se saadaan nyt nopeasti eduskuntaan ja täällä käsiteltyyn.

Sen lisäksi edustaja Mäenpää nosti maatalouden merkitystä todellakin koko maaseudulle, erittäin tärkeä asia, ja edustaja Rantanen nosti esille tämän monipuolisen työpaikkarakenteen. Todellakin maaseudullakin on teollisuutta, mikä helposti unohtuu, ja ehkä liian paljon ajattelempa, että kaikki ovat vain niitä elinkeinoja, jotka sieltä maataloudesta ovat johdettavissa. Sitten edustaja Viljanen nosti täällä hyvin juuri tätä mahdollisuuksien monipuolisuutta, toki pienellä puoluepoliittisella tvistillä, mutta näin varmasti oppositiopuolueille suotakoon.

Edustaja Pitko, kiitoksia biokaasun mahdollisuuksien esille nostamisesta. Luontoarvomarkkinoitten merkitys tulevaisuudelle, nuorten saaminen maaseudulle ja siellä pitäminen — miten keskeisen tärkeitä asioita maaseudun tulevaisuudelle, ja myöskin kulttuurin merkitys. Aina sanotaan, että hyvä kunta tarvitsee sitä pitovoimaa ja vetovoimaa, mutta myös-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

kin niin sanottua lumovoimaa, eli pitää olla myöskin niitä asioita, jotka tuovat arkeen pirstystystä ja esimerkiksi kulttuurin kaltaisia sivistyksellisiä arvoja.

Sitten täällä edustaja Jokelainen nosti hyvin esille tämän väestökehityshaasteen, ja perusasioitten alleviivaamista. Ei me siellä maaseudulla niin ihmeitä tarvita, mutta kun perusasiat ovat kunnossa, niin kyllä me siellä hyvin viihdymme.

Edustaja Tanus, teidän puheenvuoronne oli äärimmäisen hyvä, ja nostitte esille harvaan asuttujen alueiden parlamentaarisen ryhmän merkityksen. Tässä yhteydessä haluan kiittää teitä puheenjohtajana siitä, ja myöskin koko HARVA-ryhmää. Tässä salissa on tälläkin hetkellä useita, jotka olette siinä ryhmässä olleet mukana työskentelemässä, ja olette tehneet arvokasta työtä ja tuoneet niitä konkreettisia esityksiä juurikin tähän maaseutupoliittiseen selontekoon. Ja maaseutuvaikutusten arviointia, mikä nousi puheenvuorossa esille, olemme olleet myöskin EU-tasolla edistämässä ja nostamassa esille.

Edustaja Harkimo nosti esille kaupan ja koko elintarvikeketjun tasapainottamisen merkityksen ja tärkeyden. Tämä tapahtuu myöskin sitten hallituksen toimesta, kun lainsäädäntöä pystymme täällä talossa uudistamaan. — Todellakin kiitos erittäin hyvistä, rakentavista puheenvuoroista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat pyytää minuutin mittaista vastauspuheenvuoroa painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Kinnari, olkaa hyvä.

15.39 Teemu Kinnari kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministerille vastauksista.

Koko ikäni olen asunut maaseudulla ja reilut 20 vuotta toiminut maanviljelijänä, ja tiedän toki, että se kannattavuus on keskiössä. Se vaikuttaa tällä hetkellä tietysti tilojen kykyyn investoida, se vaikuttaa sukupolvenvaihdoksiin. Ja ne mainitut toimet, mitä hallitus on tehnyt ja tulee tekemään, ovat niitä oikeita. Yksikään niistä ei ole hopealuoti, mutta ne kaikki yhdessä tekevät asioita oikeaan suuntaan. Maanviljelijänä toimiminen on tänä päivänä kovaa yrittämistä. Se on erittäin pääomavaltaista.

Tämän rahoitusasian minä halusin nostaa vielä erikseen, koska se koskee tällä hetkellä aika lailla kaikkea yritystoimintaa mutta erityisesti myös maaseudun yrittäjyyttä. Se voi olla esteenä sille, että tila pystyy kehittymään ja investoimaan, ja myös kannattavillakin tiloilla tämä on oma haasteensa. Minä oikeastaan kysyisin ministeriltä: mitä olemme tehneet tämän osalta, että maaseudulla rahoituksen osalta on parempi tilanne? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

15.40 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja arvoisa ministeri! Energiaomavaraisuuden näkökulmasta on hyödyllistä, että energiantuotantoa voidaan hajauttaa maantieteellisesti. Näin siellä selonteossa sanotaan.

Tiedätte varmaan, että pikkasen olen kysellyt turvetuotannon perään. Tuolla puolustusvaliokunnassa ollessani meille Naton korkeasta johdosta tuotiin se viesti esille, että on yhtä tärkeää varautua puolustuspoliittisesti ja myös energiantuotannon osalta. Ja kun meillä on kotimaassa vielä sitä turvetuotantoa ollut käytössä, niin nyt tällä hetkellä suomalaiset yritykset, jotka ovat valmistaneet turvelaitteita, tekevät niitä Ukrainaan. Miten te hallitukses-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

sa aiotte varmistaa sen, että tämä käytössä vielä oleva turvetuotantokalusto ja turvetuotanto saadaan [Puhemies koputtaa] pidettyä elinvoimaisena?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.42 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ministeri hienosti puheessaan toi esiin sen, että Suomi elää maataloudesta ja metsästä, ja olen täysin samaa mieltä. Maa-, metsä- ja aluepolitiikan tavoitteena on oltava alueiden välisen eriytymisen vähentäminen. Voimavarat ja elinvoimaisuus vaihtelevat alueiden välillä. Palvelurakenne, teollisuus ja paikalliset työmarkkinat sekä kansalaisten sosiaaliset ja terveydeliset voimavarat tulee ottaa huomioon alueisiin vaikuttavissa päätöksissä.

Itä-Suomessa valitettavasti olemme hieman menneet tässä, voisi sanoa, metsään, koska hallituksen päätöksillä on Pohjois-Savossa, Varkaudessa lakkautettu useita virastoja ja jopa ympärivuorokautinen päivystys. Valtion eri ministeriöiden päätöksiä alueelliset vaikutukset tulee pystyä arvioimaan siis nykyistä paremmin, ja tämän arvioinnin myötä tulee tehdä vaikuttavampaa maa-, metsä- ja aluepolitiikkaa, jossa se Itä-Suomi aidosti ja oikeasti kehittyy eikä kiihdy, niin kuin nyt pahimmillaan näyttää valitettavasti käyvän.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, korjaan edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

15.43 **Eerikki Viljanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri viittasi omassa puheenvuorossaan elintarvikemarkkinalakiin tulevaan uuteen muutospakettiin. Viime viikolla ministeri taisi kyselytunnilla sanoa, että tuo muutosehdotuspaketti annetaan eduskunnan käsittelyyn tällä viikolla. Pitääkö aikataulu edelleen paikkansa, ja koska me pääsemme tätä lakipakettia täällä käsittelemään? On äärimmäisen tärkeää saada se nopeasti käsiteltyä eduskunnassa ja voimaan.

Toinen kysymykseni liittyy erityistalousalueisiin, joihin ryhmäpuheessakin viittasin. Hallituksen riveistä on tullut kantoja, että erityistalousaluelainsäädäntöä ei valmisteltaisi tällä vaalikaudella, ja on otettu myös kantaa, että tämmöistä valmistelua olisi tulossa ja näitä alueita oltaisiin nimeämässä. Osaako ministeri siihen vastata, eteneekö erityistalousalueasia?

Kolmanneksi: onko hallitus varautunut kansallisesti mahdollisesti tilkitsemään niitä rahoitusnäkyviä, joita EU:n rahoituskehysneuvotteluissa mahdollisesti [Puhemies koputtaa] maaseudun kehittämisen ja maatalouden rahoittamisen osalta uhkaa jäädä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja nyt edustaja Pitko, olkaa hyvä.

15.44 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Vielä ehkä noin kymmenen vuotta sitten aika moni kunta tässä maassa tavoitteli kasvua — itse asiassa suurin osa kunnista tavoitteli sitä, kun asiaa oli tutkittu. Nykyään ehkä enemmän realistisemmin puhutaan semmoisesta arvokkaasta supistumisesta, mikä väistämättä suurinta osaa meidän kunnista on tulevaisuudessa vastassa. Onkin tärkeää, että myös valtion tasolla tuetaan sitä strategiaa, millä tavalla pystytään kunnissa niin sanotusti älykkäästi sopeutumaan tähän tilanteeseen ja ylläpitämään kestävästi elinvoimaa riippumatta siitä, kasvaako väestö vai ei. Tässä selonteossa oli mainittu asioita kuten rakennusten luova uusiokäyttö ja digi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

palveluiden laajentaminen ja tietenkin etätömahdollisuudet, ja kaiken keskiössä ovat osallisuus ja yhteisöllisyys, niin että ihmiset ovat silti kiinnittyneitä siihen paikkaan siitä huolimatta, että palvelut eivät vastaa kaupunkien palvelutasoa. Usein se yhteisöllisyys on juuri se paikallaan pitävä voima, mihin kannattaa panostaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

15.45 **Jessi Jokelainen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille ja kiitoksia kaikille muillekin, jotka täällä paikalla keskustelevat. Minusta tässä on ollut ihana, semmoinen lämmin ja terveellä tavalla bensan- ja lannanhajuinen tunnelma. Minä tykkään siitä.

Kuten sanottua, keskeistä koko Suomen elinvoiman kannalta on se, että meillä on työtä ja meillä on palveluita, mikä tarkoittaa sitä, että paikallinen yrittäjyys pitäisi tietysti saada kunniaan. Mutta se vaatisi aika laajoja rakenteellisia uudistuksia. Mehän vasemmistossa ollaan pitkään ajettu muun muassa perustuloa, joka sen lisäksi, että se sujuvoittaisi näitä meidän nykyisiä rakenteita, madaltaisi yrittäjyyden kynnyksiä. Pieni yritys ei kasva isoksi ilman tukea, ja siksi sitä tukea pitäisi kohdentaa nimenomaan pienyrityksiin eikä suurten yritysten verohelpotuksiin. Se on koko Suomen etu, että missä tahansa päin Suomea voi työllistyä ja elää mielekästä elämää, ja tuohon me tarvittaisiin aivan kiistatta paljon enemmän panostuksia ja konkreettisia toimia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, varsågod.

15.46 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Ledamot Kinnari lyfte upp det här med finansieringen på landsbygden, framför allt av lantbruket. Jag vill också betona att vi har problem när det gäller bostadsbyggande, småföretagande. Den här finansieringsbiten är verkligen utmanande för vår landsbygd just nu.

Arvoisa puhemies! Edustaja Viljanen nosti tämän EU-rahoituksen tilanteen sekä maaseudun että maatalouden osalta. Yhdyn tähän kysymykseen, mutta ehkä vielä laajemmin kysyisin: Mikä on se ilmapiiri siellä EU:ssa nyt? Millä tavalla EU:ssa nähdään tällä hetkellä ruuantuotanto, maaseutu laajemmin katsottuna? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

15.47 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille ja tässä aivan erityiset kiitokset harvaan asuttujen alueiden parlamentaarisen ryhmän, HARVAN aktiivisille jäsenille, joita tosissaan salissa on useita. Tuo ryhmä on kokoontunut yli kahden vuoden ajan aktiivisesti, säännöllisesti, ja joka kokouksessa tämä maaseutupoliittinen selonteko on ollut yhtenä aiheena. Kiitokset myös sinne ministeriöön päin, että meitä on hyvin kuultu ja meidän ehdotuksimmme reagoitu ja että nyt niitä löytyy täältä selonteosta.

Maaseudulla on todellakin monia mahdollisuuksia, mutta niitä haasteita löytyy. Yksi haaste on, että monet rakennukset, talot rapestuvat ja menettävät arvoaan. Ihmiset eivät pysty korjaamaan eivätkä kunnostamaan kiinteistöjä, koska vakuusarvot eivät riitä, ja toisaalta pankkien kiristynyt lainapolitiikka haittaa paitsi tätä korjaamista myös maatilojen ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

alueiden yritystoimintaa. Tiedän, että tämä haaste ei ole yksin ministerin tai hallituksen päätettävissä, mutta kysyisin, onko tästä haasteesta käyty minkälaisia keskusteluja ja olisi-ko mitä ratkaisuja löydettävissä tähän.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

15.48 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun miettii vihreää siirtymää ja ilmastonmuutosta, niin kyllähän väistämättä ainakin se oma ajattelu johtaa maaseudun mahdollisuuksiin. Niitähän on ruuantuotannon lisääminen Suomessa, totta kai, kun kuivuudesta johtuvat olosuhteet muualla kääntyvät vastaisiksi. Sitten meillä on kaivosteollisuus, vihreään siirtymään liittyvä keskeinen teollisuudenala, ja sitten tietenkin hyvin hoidetut, nopeasti istutetut metsät, kun niitä avohakataan, ja sitä kautta metsäteollisuus. Nämä ovat niitä selviä mahdollisuuksia.

Kyllä on pakko sanoa, että uhkiakin löytyy, ja tottahan myös ne on mahdollisuuksien rinnalla nostettava esille. Yksi suurimpia uhkia on keskittävä talousjärjestelmä, rahoitusjärjestelmä ja palvelujärjestelmä. Edustaja Viljanen nosti täällä esille Ponsen ja Genelecin Ylä-Savosta, ja kyllä nämä yhtiöt haluavat jatkossakin palkata työntekijöitä, mutta niitä työntekijöitä ei tule, jos siellä ei ole palveluja eikä infra kunnossa. Eli näiden perusasioiden täytyy olla painotettuina myös eduskunnassa, jotta tulevaisuus maaseudulla [Puhemies koputtaa] on hyvä. [Timo Suhonen: Erinomainen puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kangas, olkaa hyvä.

15.49 **Antti Kangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalous on koko maaseudun runko ja se perusasia, mistä kaikki maaseudulla lähtee. Maaseutu ei ole mikään ulkoilmamuseo.

Itse olen hiukan yli 20 vuotta toiminut aktiivisena maatalousyrittäjänä. Silloin kun meille tuli kalustotarve, tarvitsin uuden traktorin, menin paikalliseen maatalouskauppaan, ostin sen, sain rahoituksen automaattisesti, kun maksuhäiriöitä ei ollut. Nyt tänä päivänä minä ostan osiksi puretun traktorin talousvaikeuksiin joutuneelta maatilalta, kun se ei ole saanut sitä enää koottua rahanpuutteessa. Silloin meillä oli peltoa 46 hehtaaria, nyt meillä on lähes 500 hehtaaria. Joku on maaseudulla perustavanlaatuisesti muuttunut, että suuretkin tilat ostavat vanhaa romua. Tämähän tarkoittaa kaiken kaikkiaan sitä, että kannattavuuskehitys on romahtanut.

Hallituksen toimet onneksi muun muassa elintarvikemarkkinalaissa toivottavasti parantavat tämän kannattavuuskehityksen takaisin oikealle raiteelle ja kohti eurooppalaista kehitystä. Vain kannattava maa- ja metsätalous voivat mahdollistaa elävän maaseudun. [Keskeltä: Hyvä puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

15.50 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan ihanaa kuunnella tänään näitä puheenvuoroja täällä, mutta teidän aivan jokaisen puolueesta toivoisin samanlaista puhetta silloin, kun on päätöksenteon aika.

Olen niin monessa tilanteessa ollut esittämässä tai meidän puolue on ollut esittämässä toimia, jotka ovat teidän puolueittenne puolesta torpattu. Esimerkiksi Itä-Suomen autioitu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

misen esto: miksi emme tee erityistalousaluetta? Korkeakoulutettua väkeä maaseudulle: miksi emme tee opintolainahyvitystä harva-alueelle palaajille? Maaseudun tieverkko: miksi tämänkin hallitus suosii isoja hankkeita maaseudun paikallisteitten ja yksityisteitten sijaan? Tietoverkko: miksi tämä hallitus lopetti tietoverkon, laajakaistan tuet ja estää etätyötä? [Juha Mäenpää: Te jätitte tyhjän paperin!] Miksi maaseudun rahoituksen lisäämisessä, josta oli erittäin hyvä ajankohtaiskeskustelu, ei ole edetty? Miksi ei oteta käyttöön yleishyödyllisiä hankkeita kannustavaa kotiseutumarkkinamallia, mitä on täällä talossakin useasti esitelty? Meillä on keinoja, [Puhemies koputtaa] mutta tartutaan yhdessä niihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kalmari, puheenvuorojen pituus on yksi minuutti. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

15.52 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeätä, että me tarkastellaan maaseudun tulevaisuutta täällä nimenomaan ratkaisujen ja mahdollisuuksien kautta. Maa- ja metsätaloudella on tärkeä rooli niin huoltovarmuuden turvaamisessa kuin ilmastokriisin ja luontokadon torjunnassa.

Ymmärrän nämä maatalouden kannattavuusongelmat, ja niitä meidän pitää yhdessä kyetä täällä ratkomaan, jotta meillä on kotimaista ja kestävästi tuotettua ruokaa myös tulevaisuudessa. Mutta on tärkeätä, että me kyetään uudistamaan niin maataloutta kuin metsätaloutta, että me pystytään pysäyttämään luonnon köyhtyminen ja saavuttamaan ilmastotavoitteet eivätkä kannattavuus ja ympäristötavoitteet ole ristiriidassa keskenään. Maatalouden tukijärjestelmää on uudistettava niin, että se ohjaa kasvipohjaiseen ruuantuotantoon, uudistavaan viljelyyn ja vesistö päästöjen vähentämiseen. Metsäteollisuuden on kyettävä uudistumaan nimenomaan jalostusarvoa nostamalla, jonka ministerikin täällä nosti, ja metsänomistajille on saatava muitakin ansaintakeinoja kuin puiden hakkaaminen. Velvoittava ekologinen kompensatio ja luonnonarvomarkkinat olisivat yhdessä toimiva ratkaisu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

15.53 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuorisobarometrissa uutisoitiin tänään, että nuorten tulevaisuususkko on romahtanut, mutta nuoret uskovat sentään vielä koulutukseen. Minua huolestuttaa koulutusjärjestelmämme tulevaisuus, kun syntyvyys alenee ja ikäluokat pienenevät. On tärkeää huolehtia koulutuksen saatavuudesta siten, että sillä vastataan myös maaseudulla asuvien nuorten koulutustarpeisiin.

Syntyvyyden voimakas lasku vaikuttaa jo aivan lähivuosina perusopetukseen, ja tästä jo puhutaan, mutta useimmilla alueilla myös 16—18-vuotiaiden ikäluokka on jo pienentynyt. Kiihtyvä väestömuutos haastaa siis myös toisen asteen koulutuksen. Amis-leikkaukset ovat vaikuttaneet nuoriin, vaikka hallitus muuta lupasikin, mutta mitenkä jatkossa? Onko meillä, arvoisa ministeri, varaa Suomen laajuisesti erilliseen ammatilliseen koulutukseen ja lukiokoulutukseen, kun pienemmät ikäluokat tulevat tähän ikään? Tästä olisi mielenkiintoista kuulla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ingo, varsågod.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

15.55 **Christoffer Ingo r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kokonais-turvallisuus perustuu siihen, että koko yhteiskunta, kaikki sektorit, kaikki asukkaat kokevat haluavansa puolustaa maatamme, maksaa veroja, olla osa sitä huolenpitoa, jonka suomalainen yhteiskunta tarjoaa. Oikeus omaan kulttuuriin, luottamus viranomaisiin sekä korkealaatuisen ruuan, puhtaan veden ja energian saatavuus ovat suomalaisen yhteiskunnan kulmakiviä.

Värderade talman! Här har landsbygden en helt avgörande roll. Utan landsbygden har vi ingen mat, vi har inget rent vatten och vi har ingen energi.

Den landsbygdspolitiska redogörelsen är ett bra verktyg då framtida politik linjeras, men min oro är att den lätt glöms bort då ekonomin ska stramas åt. Därför kan man inte för många gånger lyfta den mest fundamentala frågan, som inte får prioriteras bort, nämligen vårt vägnät. Nu när snön smälter och tjälen släpper är slitaget av våra vägar som störst. Regeringen har via tilläggs-satsningar valt att prioritera på underhållet, och det är bra, men reparationsskulden växer. [Puhemies koputtaa] Vill den kommande regeringen göra en landsbygdsvänlig politik måste satsningarna på vägunderhållet fortsätta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

15.56 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Jokaisella suomalaisella on oltava aito vapaus asua ja yrittää maaseudulla, ja tämän perusoikeuden turvaamisen on oltava päätöksentekomme keskiössä. Se on koko Suomen etu.

Suomen kasvu ja vienti rakentuvat vahvalle perustalle, ja sen ytimessä ovat yrittäjäyys, metsät ja suomalainen ruoka. Tämän vuoksi hallitus tekeekin töitä uusien markkinoiden avaamiseksi, jotta kotimainen laatu ja osaaminen muuttuvat vientieuroiksi ja työpaikoiksi. Vakavasta taloustilanteesta huolimatta olemme tehneet selkeän arvovalinnan: ruokaa tuotavasta maataloudesta ei leikata. Päinvastoin suomalainen ruoantuotanto ja huoltovarmuus ovat asioita, joista on pidettävä kiinni juuri nyt, kun maailmalla myrskyää. On arvostettavaa, että hallitus huomioi maaseudulla tehtävää työtä ja huomioi sen näin hyvin päätöksenteossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

15.57 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa rouva ministeri! Haluan tuoda teille tiedoksi kolme tärkeää asiaa maaseudun asuttuna pysymiseksi.

Ensimmäinen on tämä loma-asunnon muuttaminen vakituiseksi asunnoksi. On kuntia, jotka suorastaan alueellaan ympäröivät ne alueet, missä tällainen on mahdollista suorastaan ilmoitusluontoisena asiana, ja toisia kuntia, missä se ei käy sitten millään, vaikka kuinka ehdot täytyisivät.

Toinen asia, mikä täytyisi huomioda paljon paremmin, on tämä niin sanottu kantatila-ajattelu. On paljon isoja maatiloja, missä olisi hyviä alueita — ei suinkaan missään keskelä peltoja — mihin voisi seuraava sukupolvi taikka useampi perheenjäsen rakentaa uudet talot, mutta kun se ei käy millään.

Kolmas asia on se, että nämä kyläkoulut ovat olemisen ehto siellä maaseudulla. Täytyisi huomioda, että myöskin vähän pienemmällä oppilasmäärällä voitaisiin säilyttää kyläkou-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

lut. Jos ne eivät säily, niin myöskin maaseutu autioituu. — Kiitos. [Anne Kalmari: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

15.58 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosi hienoa, että maaseudusta täällä puhutaan, ja on tuotu paljon esille niitä tärkeitä asioita, mihin maaseutua tarvitaan, muun muassa maan kasvu- ja vientiteollisuudesta on paljon puhetta riittänyt. Sieltä maaseudulta tulee ruoka, tulee puu, tulee energia ja ne monet kriittiset raaka-aineet: aineet, millä sitten tätä maata saadaan kasvuun.

Kiitän myöskin, kun täällä käytettiin puheenvuoro siitä, että ei ole leikattu ruoantuotannosta, ruokaa tuottavasta maataloudesta, mutta onhan valitettavasti monia elämisen edellytyksiä, joista maaseudulta on leikattu. On tehty sairaalapäätöksiä, yöpävystyksen lakkautuksia, aluekehitysrahoja on leikattu, yksityistieavustuksia, laajakaista-hankkeita, bio-kaasuinvestointeja on heikennetty, turpeen käyttöä on ajettu alas. Valitettavasti nämä ovat niitä päätöksiä, millä sitä kehitystä on viety väärään suuntaan, ja toivon, [Puhemies koputtaa] että yhdessä löydetään jatkossa entistä enemmän niitä päätöksiä, [Puhemies koputtaa] millä kiritetään sitä maaseudun kehitystä ja kasvua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ollikainen, varsågod.

16.00 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Årade talman! Inledningsvis vill jag tacka ministern för den här redogörelsen, för det är jätteviktigt att vi pratar om landsbygden och landsbygden uttryckligen som en resurs. Vi vet allihopa varifrån maten kommer, och det är jätteviktigt att barn och unga har möjligheter att kunna utbilda sig på landsbygden, och det förutsätter förstås också att infrastrukturen är i skick.

Jag vill lyfta fram livskraften som en jätteviktig del här, och också gemenskapen. Om man inte har en stark gemenskap, ett föreningsliv och just kulturlivet, som lyftes upp här, så tar det bort den här gnistan också på landsbygden, så de har en jätteviktig roll då det gäller resiliensen.

Arvoisa puhemies! Resilienssin näkökulmasta yhteisöllisyydellä on todella tärkeä merkitys — että meillä on yhdistystoimintaa ja että on elinvoimaa sitä kautta.

Loistava puheenvuoro edustaja Kankaalta just yrittäjyyden näkökulmasta. Meillä on todella paljon kv-yrityksiä Suomessa. [Puhemies koputtaa] Ne ovat tärkeitä koko Suomelle, ja ne toimivat maaseudulla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

16.01 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille maaseutupoliittisen selonteon esittelystä ja kaikille sen tekoon osallistuneille. Maaseudulla on monia elinvoimatekijöitä, joista metsät ja metsätalous on yksi suurimmista ja tärkeimmistä. Metsäteollisuudella suurena ventialana on ollut suuri merkitys koko Suomen hyvinvoinnin kehittämisessä. Metsänhoito ja metsäteollisuus ovat Suomessa kestävyden ja ekologisuuden osalta maailman huipputasoa. Arvoisa ministeri, mitä toimenpi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

teitä hallitus on tekemässä ja jo tehnyt, jotta maailman paras metsätalous voi jatkaa toimintaansa ja työtä täällä Suomessa meidän hyvinvointimme eteen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Rintamäki. — Debatti siis jatkuu.

16.02 **Anne Rintamäki ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun maaseutupoliitikasta puhutaan, on nostettava esiin maanviljely ja ruuantuotanto. Ne ovat meille ensisijaisen tärkeitä asioita suomalaisen elintavan turvaamiseksi. Me saamme täällä Suomessa nauttia puhtaasta, terveellisestä ja kotimaisesta ruuasta, mutta se ei ole mikään itsestäänselvyys, emmekä saa täällä tehdyillä päätöksillä tehdä hallaa alalle, joka painii jo valmiiksi kovasti kannattavuuden kanssa.

Toivotaan todellakin, että uusi elintarvikemarkkinalaki toisi kauan kaivattua helpotusta alalle. Toimenpiteitä on pakko tehdä. Viljelijä on oman leipänsäkin ansainnut. Kuka meitä kriisitulanteessa ruokkii, jos me emme tee sitä itse? Tämä on perusasia, joka ihan jokaisen puolueen ja jokaisen kansanedustajan tulisi Suomessa sisäistää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä.

16.03 **Timo Mehtälä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä selonteossa on hyvin lausuttu: koettu elämänlaatu on keskimääräistä korkeampi maaseutualueilla kuin kaupunkialueilla. Tämä on hyvin todettu.

Mutta sitten mennäksemme ihan tänne yrityselämään — 40 vuotta sitä tehneenä jonkunlainen käsitys on tullut siitä aikojen saatossa: Tällä hetkellä on se mielenkiintoinen tilanne, että ensimmäistä kertaa minun historiani aikana ensimmäisessä tukihaussa on annettu kielteiset päätökset peltojen säätösalaojituksista — siis peltojen säätösalaojituksista. [Anne Kalmari: Aivan totta!] Tärkeimpiä investointeja maatilalle sen tuottavuuden parantamiseksi on juuri tämä salaojitus — ja säätösalaojitus vielä vesitalouden kunnossapidon kannalta. Tästä kysynkin ministeriltä: miksi näin?

Sitten toinen, maatilojen biokaasuinvestoinnit: Tässä selonteossa ne on jätetty hyvin pienelle osalle. Miksi? Ne ovat ainoa uusiutuvan energian muoto, jota voidaan tehdä niin, että ei tehdä ympäristövahinkoja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta.

16.04 **Susanne Päivärinta kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Suomen huoltovarmuus alkaa pelloilta. Ilman kannattavaa maataloutta meillä ei ole kotimaista ruokaa, eikä ilman kotimaista ruokaa meillä ole omavaraisuutta. Se on aivan selvä. Maaseudun elinvoima, ruuantuotanto ja kokonaisturvallisuushan kulkevat käsi kädessä. Kun maaseudun väestö vähenee ja tilojen kannattavuus heikkenee, heikkenee samalla myös Suomen huoltovarmuus. Siksi on tärkeää, että hallitus on sitoutunut siihen, ettei maataloudesta leikata. Hallitus vahvistaa viljelijöiden asemaa ruokaketjussa päivittämällä elintarvikelainsäädäntöä. Alkutuottajan on todella saatava työstään oikeudenmukainen korvaus — niin kuin olemme täällä kuulleet.

Maatalousyrittäminen on todella rankkaa työtä. Sitä se todella Suomessa on. Suomalaisen maatalouden elinvoimasta on todella pidettävä kiinni myös tulevaisuudessa, ja haluai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

sin muistuttaa jokaista suomalaista siitä, että me voimme omalta osaltamme tukea kotimaisia tuottajia ostamalla sitä lähiruokaa ja myös käymällä maaseudulla ja viettämällä siellä aikaa ja tutustumalla siihen, mikä tilanne maaseudulla on. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

16.05 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tulen Etelä-Savosta, Suomen metsäisimmästä maakunnasta ja vapaa-ajan asutuksen Järvi-Suomesta. Monipaikkaisuus tulee huomioida alueen ominaispiirteinä ja kohdistaa toimia muun muassa vapaa-ajan asunnon muuttamiseen vakituiseksi.

Perusopetusikäisten lasten määrän väheneminen vuoteen 2032 lähes 90 000 lapsella haastaa koulutuksen. Kyläkouluilla tulee olemaan vielä merkittävä rooli tässä.

Kotimainen puhdas ruoka tulee maaseudulta, ja siksi sen on oltava kannattavaa alkutuotajille. Tähänhän onneksi tuleva elintarvikemarkkinlaki vastaa.

Maalla asutaan, eletään ja yritetään. Suomi menestyy, kun koko maa pidetään asuttuna, turvallisena ja omavaraisena. Maalla on mukavaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

16.06 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on näistä hienoista, upeista maatalousyrittäjäurista kerrottu, ja minäkin vähän yli 20 vuotta sitä tein, toki hyvin pienimuotoisesti. — Eräs edustajakollega totesi osuvasti, että kaikki politiikka on aluepolitiikkaa, ja voi sanoa, että kaikki politiikka on myös maaseutupolitiikkaa. Tuossa viikonlopun lehdessä oli budjettipäällikkö Mika Niemelän kommentti, riittävätkö rahat asfalttiteihin maalla, ja se aiheutti aika paljon pöyristymistä läpi maan, ja ihan syystä, mutta se jätti varjoonsa paljon isomman asian: Niemelähän ei puhunut ainoastaan vain maaseudun teistä, vaan hän puhui koko suomalaisesta maaseudusta, suurimmasta osasta Suomea, ja hän totesi, että koko hyvinvointivaltion palvelulupaus tulee miettiä uusiksi. Mutta tämä lupaus ei toteudu tälläkään hetkellä käytännössä millään politiikan osa-alueella, ei tiestön osalta, ei puhelin- eikä tietoliikenneyhteyksien, ei digitalisaation, ei sotepalveluiden, ei koulutusmahdollisuuksien, ei rahoituksen osalta. Näillä kaikilla on kohtalonyhteys siellä maaseudulla asumiseen, elämiseen, yrittämiseen ja vapaa-ajan asumiseen — mitä Niemeläkin tuntui harrastavan — ja jos ei katsota kokonaisvaltaisesti kaikkien politiikan osa-alueiden näkökulmasta, niin maaseudulla ei ole Suomessa tulevaisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — V-painike on nyt laitettu kiinni, mutta täällä on viisi puheenvuoropyyntöä, ja ne kaikki otetaan. Sen jälkeen on ministerin vastauspuheenvuoro vielä, ja sitten mennään puhujalistalle. Tämä aihe on aikarajoitettu, ja siitä syystä 16.37 siirrymme toiseen asiaan. — Nyt seuraavaksi edustaja Pitko.

16.08 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajattelin sanoa sanasen puurakentamisesta ja siitä, miten se voisi olla myös yksi maaseudun elinvoimaa lisäävä tekijä, ei pelkästään siksi, että puurakentamisen raaka-aine tuodaan sieltä metsätiloilta, vaan myös siitä syystä, että puurakentaminen itsessään esivalmistellaan maaseudulla. Siinä missä betonirakenteet valetaan siellä työmaalla, ja tällä hetkellä toki iso osa työmaista on kaupungeissa ja täällä Etelä-Suomen kaupungeissa, niin puurakenteiset elementtiosat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

usein valmistetaan maakunnissa ja maaseudulla. Koska puurakentamista aika moni tässä salissa aina kannattaa, toivoisin, että se myös etenisi kohti oikeita toimenpiteitä. Hallitushan on heikentänyt puurakentamisen kannusteita sitä kautta, että lainsäädäntöä muutettiin niin, että nyt tänä vuonna voimaan tullut rakennusten hiilijalanjälkilaskenta ei enää yhtä sitovalla tavalla ohjaa siinä valintavaiheessa valitsemaan vähähiilisiä rakennusmateriaaleja eikä koske enää kaikkia rakennushankkeita, kuten oli suunniteltu. Toivottavasti saamme konkreettisia tekoja puurakentamisen edistämiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen.

16.09 **Eerikki Viljanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kallio äsken hyvin otti jo kantaa tähän keskusteluun maaseudun tiestön kunnossapidosta ja siitä, mikä valtion rooli tuohon kunnossapitoon on. Tällä vaalikaudella hallituspuolueiden toimesta ovat eri puolilla Suomea edenneet monet tärkeät tiehankkeet, etenkin hieman suuremmat tiehankkeet. Pienemmälle huomiolle on jäänyt se, että tällä vaalikaudella yksityisteiden kunnostamiseen myönnettävät avustukset ovat kutistuneet murto-osaan aiemmista kausista. Yksityistiet ovat äärimmäisen tärkeä Suomen maaseudun elävänä pitämisen edellytys, niiden hyvä kunto ja kunnosta huolehtiminen, ja nyt on erittäin suuri vaara, että yksityisteiden kunto rapistuu, niistä koituvat kustannukset tieosakkaille nousevat merkittävästi ja alueiden kunnilla ei ole varaa yksityistiestön kunnossapitoa avustaa. Kysyisin ministeriltä: onko hallitus muuttamassa poliittista linjaansa yksityisteiden avustamisen osalta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

16.11 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kokenut sen, kuinka pienikin kylä voi antaa lapselle turvan ja tulevaisuuden. Siksi on meidän tärkeä tehtävämme varmistaa, että Suomessa ei yhtäkään paikkaa jätetä yksin näiden toisiaan kasvatavien ongelmien kanssa. Meidän on pidettävä huolta maaseudun palveluista, liikenneyhteyksistä ja arjen turvallisuudesta ja ennen kaikkea luotava uskoa siihen, että tulevaisuutta on mahdollista rakentaa myös siellä, missä on pitkät välimatkat ja harvat valot. Se vaatii meiltä poliittista tahtoa nähdä maaseutu voimavarana ja kokonaisturvallisuuden kannalta välttämättömänä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

16.12 **Pia Sillanpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisen maatalousyrittäjän työ on enemmän kuin pelkkä työ: hän tuo ruuan pöytään meille suomalaisille ja vahvistaa omalta osaltaan maamme huoltovarmuutta. Kun puhumme maaseutupoliittisesta selonteosta, puhumme samalla siitä, kuinka paljon arvostamme kotimaista työtä ja puhdasta suomalaista ruokaa myös tulevaisuudessa.

Suomalainen ruoka on maailman puhtaimpien joukossa. Meillä on tiukat vaatimukset. Haluamme tietää, mistä ruoka tulee, että eläinten hyvinvointi on taattu ja viljely hoidettu asianmukaisesti. Silloin jokainen meistä voi luottaa siihen, että lautasella oleva kotimainen ruoka on laadukasta. Nämä asiat eivät kuitenkaan ole itsestään selviä, vaan ne syntyvät suomalaisten maatalousyrittäjien jokapäiväisestä työstä, jota tehdään usein vaikeissa talou-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

dellisissä olosuhteissa. Kustannukset nousevat, sääolosuhteet vaihtelevat ja taloustilanne on hankala. Jos haluamme turvata kotimaisen ruuantuotannon, meidän täytyy huolehtia siitä, että maatalousyrittäjillä on mahdollisuus tehdä työtään kannattavasti. Kyse on koko Suomen ruokaturvasta, maaseudun elinvoimasta ja siitä, että suomalainen puhdas ruoka säilyy osana arkeamme myös tuleville sukupolville.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kinnari.

16.13 **Teemu Kinnari kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Eurooppalaisten ruokaturvaa uhkaa tosiasiaa tietysti tämä kannattamattomuus mutta samaan aikaan ikääntyvä viljelijäväestö. Meillä Suomessa käytännössä nuoria viljelijöitä on alle 15 prosenttia meidän viljelijäväestöstä, ja pitää muistaa, että tässä yhteydessä nuori tarkoittaa alle 40-vuotiaita. Viljelijöiden keski-ikä taitaa olla 53 vuotta. Tähän liittyy myös se, minkä aiemmassa kysymyksessä nostin esille, tämä kannattavuus ja rahoitus, ja oikeastaan, koska tämä on indikaatti, mikä kertoo, miten meillä maataloudessa menee, kysyn ministeriltä: miltä näyttää tilanne meidän sukupolvenvaihdoksissa?

Ja koska täällä on metsästä puhuttu, niin pari sanaa siitä. Tietysti se metsätalouden merkitys on kiistatta edelleen suuri meille suomalaisille ja Suomelle, mutta myös niille maatalousyrittäjille. Tämä on keskeinen osa sitä toiminnan kannattavuutta ja mahdollisuutta toimia siellä maaseudulla. Jokainen korjattu puukuutiometri tuo monin kerroin lisää talouskasvua vientiin päätyessä, ja tämä pitää aina muistaa myös siinä suojelussa vapaaehtoisuuden kautta. Ja kysymys vielä: miten Metso-ohjelman kautta rahoitukset ovat edenneet? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vielä edustaja Elo ja sen jälkeen ministeri.

16.14 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nostan tässä vielä selonteossa mainittuja uusia keinoja maaseudun elinvoiman kasvattamiselle kestävästi. Siellä todetaan, että maaseudulla kansalaisjärjestötoiminta on edelleen voimissaan ja järjestöillä on merkittävä rooli paikallisten palveluiden tuottajina ja myös julkisen ja yksityisen sektorin väliin jäävän yhteisötalouden toimijoina. Minusta tämä yhteisötalous vaikutti tässä tosi kiinnostavalta juuri maaseutumaisilla alueilla. Jos ei ole toimivia markkinoita, niin se voisi tarjota sinne ratkaisuja. Tähän olisi kiva kuulla ministerinkin näkemyksiä. Tietysti kierto-talous ja lannoiteomavaraisuus, biokaasu tässä jo mainittiinkin, mutta ne varmasti myös aidosti tuottaisivat uutta työtä ja toimeentuloa, kun ne osattaisiin, saataisiin nyt vihdoon hyödynnettyä.

Vielä tämän väestön vähenemisen totean tähän. Se on monessa paikassa tosiasia, mutta siihenkin voidaan viisaasti sopeutua, ja täällä on myös siitä hyviä esimerkkejä. Toivon, että voidaan näitäkin ratkaisuja tukea ja sillä tavalla saada sitä elinvoimaa kohennettua, vaikka se väestö siellä vähenisi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri. Riittäisikö viisi minuuttia? [Sari Essayah: Yritetään!] Saa vähän pidemmällekkin puhua, jos ei riitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

16.15 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Paljon erittäin hyviä huomioita. Yritän käydä niistä mahdollisimman monia läpi.

Aloitetaan tuosta, kun edustaja Kinnari kysyi maaseudun tulevaisuudesta sen suhteen, miten me saadaan nuoria alalle. Kyllä tässä on onneksi tahti nyt tämän hallituksen aikana lähtenyt parantumaan, koska on tehty toimenpiteitä nuorten eteen. Elikkä meillähän on nostettu nuorten tuottajien tulotukea, on pystytty valtiontakausta sinne tuomaan. Myöskin tällä kaudella yksi ainut EU-pohjainen kriisituki, mikä on tullut, kaikki päätettiin suunnata nuorille, koska katsottiin, että siellä sitä tarvitaan eniten. Siinä mielessä silloin, kun aloitettiin, oli tavoitteena 250 sukupolvenvaihdosta vuodessa, ja sitten heti jo päästiin seuraavana vuonna siihen vauhtiin, että niitä oli 300, ja nyt viime vuodelta tuorein tieto on 356 ja vielä sen lisäksi seitsemän uutta porotalousyrittäjää. Eli nyt on suunta oikea, ja tietysti tämä näkyy myöskin maatalouden investointien puolella, eli siellä myöskin samalla tavalla investoinnit ovat vuoden 22 jälkeen lähteneet nyt tämän hallituskauden aikana nousuun. Nämä ovat tietenkin todella positiivisia ja tärkeitä asioita, koska kannattava maatalous säteilee elinvoimaa myöskin sitten ympärillä oleviin, vaikkapa vähittäiskauppaan tai esimerkiksi muihin palveluihin maaseudulla. Koneyrittäjille ynnä muille sitä kautta tulee lisää työtä ja toimeentuloa.

Täällä edustaja Pitko puhui puurakentamisesta — tärkeä huomio. Tällä hallituskaudella on puurakentamiseen omat ohjelmat ja on myöskin satsattu sinne. Toki aina voi ajatella, että vielä lisääkin tarvittaisiin, mutta myöskin puurakentamiseen on pystytty panostamaan. Tästä metsäbiotalouden kymmenestä miljoonasta, mitä hallituskaudella on pystytty satsaamaan ylimääräistä, on myöskin puurakentamisen kehittämiseen suunnattu rahoitusta.

Sitten edustajat Elo ja Mehtälä nostivat esille biokaasun. Siellähän paitsi maa- ja metsätalousministeriön puolelta myöskin muun muassa ympäristöministeriön Ahti-ohjelmasta on biokaasutuotannon tukemiseen tullut tuki, ja tuossa olin jokunen viikko sitten Ranualla maailman pohjoisimman biokaasulaitoksen avajaisissa. Siinä mielessä, niin kuin täällä todettiin, hajautettu energiantuotanto on todella Suomen kaltaisessa maassa äärimmäisen tärkeää, ja siinä tulee myöskin ravinnekierrätys. Siinä toteutuu kiertotalous parhaimmillaan, kun me saamme sieltä myöskin ravinteita talteen. Ravinnekierrätykseenhän meillä oli viisi miljoonaa tätä rahoitusta, ja siinähän vielä sitten on ollut erikseen tämä teknologianeutraalius, johon on EU:lta haettu myöskin notifikaatiota sen suhteen.

No, sitten edustaja Valtola kysyi metsätalouden puolelta. Metsätalouteen on myös tehty valtavasti toimenpiteitä. Ensinnäkin tietysti tämä metsänomistajille tehty metsävähennyksen nostaminen 15 prosentilla on otettu todella ilolla vastaan. Ja sittenhän tästä metsäbiotalouden jo aiemmin mainitusta kymmenestä miljoonasta on suunnattu ihan selkeästi myös metsäpuolelle esimerkiksi tämä Metsäbiotalouden tiedepaneelin vakinaistaminen. 15 miljoonaa on pistetty metsien kasvun ja hiilinielujen kasvattamisen ohjelmaan. Siellä on muun muassa metsien lannoitukseen satsattu ja tietenkin taimien jalostusaineistoon ja siihen, että meillä olisi mahdollisimman taudinkestäviä puulajeja tulevaisuudessa. Kaikkiin näihin on pistetty lisää satsausta. Sen lisäksi tietysti hallitus on tehnyt vielä päätöksiä tutkimusrahoitukseen liittyen, jotka nekin omalta osaltaan näkyvät myöskin siellä metsäsektorin puolella.

Sitten täällä useampikin edustaja, ainakin edustajat Tanus ja Kangas ja Kinnari toisessa kysymyksessään, puhui tästä rahoituskysymyksestä. Tosiaankin hallitus puoliväliriihesään ensinnäkin perusti jo tällaisen työryhmän tutkimaan ja tekemään selvitystä perus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

pankkipalveluitten saatavuudesta ja myöskin siitä, millä tavalla lainan saatavuus pk-sektorilla tällä hetkellä hoituu. Me tiedetään kaikki, että siellä on valtavasti kiristynyt tämä rahoitus. Nythän se selvitys on itse asiassa lausunnoilla — vai onko tullut jo lausunnoilta — ja ministeri Puisto varmaan sen jälkeen tulee näitten toimenpiteitten kanssa ulos. Joka tapauksessa me ollaan pystytty jo Finnvera-lainsäädäntöä muuttamaan sillä tavalla, että 1.5. tämä toimialarajaus, joka liittyy maa- ja metsätalouteen, poistuu sieltä, eli Finnvera pystyy olemaan myöskin näissä hankkeissa mukana. Se on tosi, tosi tärkeää. Sitten Finnvera on lähtenyt myös ihan mikroyrityksiä lainoittamaan. [Anne Kalmarin välihuuto] Näitten mikroyritysten lainojen saantihan koskee yhtä lailla myöskin maaseutua. Sen lisäksi vielä ylipäättänsä valtiovarainministeriö ja toki myöskin maa- ja metsätalousministeri ovat käyneet keskustelua tuonne pankkisektorin suuntaan. Eli pankkien lainarahoitusta pitää pystyä nyt saamaan liikkeelle, muuten meillä eivät minkään tyyppiset yritykset pysty kannattavia investointejaan tekemään ja viemään eteenpäin. [Anne Kalmar: Juuri näin!]

Sitten edustaja Suhonen kysyi näistä Itä-Suomen investoinneista. Tällä hallituskaudella, kun katsotaan, mitä kaikkea Itä-Suomeen on satsattu, se on kohta noin kaksi kertaa enemmän kuin edellisen hallituksen aikana, [Jaana Strandman: Juuri näin!] eli siinä mielessä se on tärkeää muistaa. Totta kai aina voidaan keskustella, onko sekään riittävästi. Itä-Suomi on saanut tärskyjä. Tiedän sen hyvin siellä asuvana edustajana, että se on juuri näin, että kyllä siellä elinolot ovat voimakkaasti heikentyneet, mutta se on kuitenkin kaksi kertaa enemmän kuin edellisellä kaudella.

Täällä kysyttiin vielä muuten siitä Itä-Suomi-ohjelmasta. Harri Bromanin työhön jatkuu nyt tähän maaliskuun loppuun saakka, ja sieltä odotamme sitten kevään kehysriiheen esityksiä.

Maaseudun kehittämisen rahoituksesta edustaja Norrback kysyi, miten tämä EU:ssa nähdään. No, maaseudun kehittämisen rahoitusta on siellä kaikkien puheenvuoroissa alleviivattu ja todettu, että se on yhtä lailla tärkeää. Ei pelkästään riitä, että me saadaan CAPin rahoitus kuntoon, vaan yhtä lailla maaseudun kehittämisestä pitää pystyä pitämään huolta. Nythän tietysti, kun mennään tähän yhteen yhtenäiseen rahastoon, tähän NRP:hen, niin siinä mielessä tässä kumppanuusrahastossa on toki myös mahdollisuuksia, se täytyy muistaa. Mutta itsekkin olen ollut sillä tavalla huolissani, että kun siellä ovat kaikki koheesiorahat ja maaseudun kehittämisen rahat samassa rahastossa, niin millä tavalla me varmistetaan, että maaseudun kehittämiseen sieltä riittävästi tulee rahoitusta? Se, mikä siellä voi olla synergiaetuna, on se, että esimerkiksi kilpailukykyrahastossa on biotalouteen liittyvää rahoitusta, jota on viisinkertaistettu, ja voisi kuvitella, että se aika läheisesti liittyy myöskin maaseudulla olevien biotalousyritysten tukemiseen.

Paljon, paljon muita hyviä puheenvuoroja — kaikkia ei valitettavasti tässä ajassa kerkeä käymään läpi. Mutta erityisesti haluan alleviivata ja kiittää siitä hengestä, mikä täällä sallissa on ollut. Täällä on maaseutu nähty nimenomaan mahdollisuuksien alustana. Kaikki me suomalaiset haluamme olla pitämässä meidän maaseudusta hyvää huolta, koska silloin kun suomalainen maaseutu voi hyvin, niin silloin koko Suomi voi hyvin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt mennään joksikin aikaa sitten puhujalistalle. Kello 16.37 paikkeilla siirrymme seuraavaan asiaan. — Edustaja Garredw.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

16.23 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Koko Suomi, sen kylät ja maaseudut, on pidettävä elinkelpoisina. Tämä on selvitysten mukaan suomalaisille tärkeää, sillä vuoden 2023 Maaseutubarometrin ja Kansalaispulssin mukaan kiinnostus muuttaa maaseutumaisempaan ympäristöön on lisääntynyt viime vuosina. Yhä harvempi haaveilee kaupunkiin muuttamisesta. Lähes kymmenen prosenttia niistä vastaajista, jotka nyt asuvat kaupungissa, asuisivat mieluummin maaseudulla tai saaristossa.

Yhä useampi tavallinen suomalainen ei siis todellakaan haaveile asumisesta missään Agenda 2030 -tavoitteiden mukaisessa 15 minuutin betoniviidakkokaupungissa, missä kaikki palvelut olisivat saavutettavissa 15 minuutin kävelymatkan sisällä.

En lainkaan ihmettele, että ihmiset haluavat tässä maailmanajassa pois jatkuvasta kiireestä, hälystä ja monikulttuurisista lähiöistä. Etätyön mahdollisuus ja nopeat internetyhteydet ovat tärkeitä yksittäisiä tekijöitä, jotka ovat laajentaneet ihmisten mahdollisuuksia asua kauempana työpaikoistaan. Kuntien tulisi tiedostaa tämä ja panostaa maaseutujensa markkinointiin ja palveluihin.

Moni tutkimus on osoittanut, että maaseudulla asuvat ihmiset ovat onnellisempia kuin kaupunkilaiset. Eläminen maan suurimmassa metropolikeskuksessa, Suomen tapauksessa Helsingissä ja Uudellamaalla, vaikuttaa koettuun hyvinvointiin kielteisesti. Tanskalaisen tutkijan mukaan tämä johtuu siitä, että ympärillä on vähemmän luontoa ja ihmisten välillä on heikommat sosiaaliset siteet. MIELI ry:n tutkimuksen mukaan luonto vaikuttaa positiivisesti terveyteen ja mielenterveyteen. Luonnossa oleminen auttaa parantamaan mielialaa. Jo viiden minuutin oleskelu metsässä laskee stressihormonitasoja, verenpainetta ja lihasjännitystä. Luonnosta etäännyntynyt elämäntapa sen sijaan on suomalaisen tutkimuksen mukaan yhteydessä allergioiden ja astman, mutta jopa diabeteksen ja Alzheimerin taudin lisääntymiseen.

Maaseutujen pitäminen asuttuina ja elävinä on siis myös kansanterveydellinen ja taloudellinen kysymys, koska krooniset sairaudet ja mielenterveysongelmat tulevat yhteiskunnalle kalliiksi.

Arvoisa puhemies! Eli kun puhumme täällä salissa usein suomalaisten hyvinvoinnista, niin maalla asumisen edellytysten helpottaminen on aivan oleellinen osa sen parantamista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Puhujalistalle, jatkuu. — Edustaja Hänninen.

16.26 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Minulla on hivenen erityinen tausta: syntyslaitos, ensikoti, lastenkoti ja sieltä sijoitukseen maalle. Tämän halusin kertoa lähinnä siksi, jotta ymmärrätte, että minulla on näkemystä myös maaseudulla elämisestä ja asumisesta. Puolitoistavuotiaana kasvattilapsena Kuivaniemen Oijärvellä en vielä tietenkään ymmärtänyt, millaisessa Suomessa sain kasvaa, mutta myöhemmin olen ymmärtänyt, että maaseudun elinvoima ei ole vain maisemakysymys. Siinä on erityisesti kyse myös ihmisarvosta. Se, millaisia päätöksiä me täällä teemme, vaikuttaa siihen, kokeeko pieni lapsi Oijärvellä, Pudasjärvellä tai Kuhmosta katsottuna olevansa tärkeä osa tätä maata vai unohduko hän kartalta.

Valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko näyttää hyvin kirkkaasti sen, mistä on kyse. Maaseutualueiden väestökehitys on kääntymässä jyrkästi alaspäin. Se tarkoittaa, että huoltosuhde heikkenee, työpaikat vähenevät ja asuntomarkkinat sakkaavat etenkin Itä- ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

Pohjois-Suomessa. Tämä on suora haaste Suomen huoltovarmuudelle, alkutuotannolle, omavaraisuudelle ja turvallisuudelle.

Arvoisa puhemies! Minulle maaseutu ei ole poliittinen aihe, se on osa elämäni tärkeimpiä oppeja. Tänä päivänä maalla palvelut harvenevat, välimatkat venyvät, ja silti arki kantatellaan yhteisöllä, naapuriavulla ja vapaaehtoistyöllä. Juuri nämä ovat ne rakenteet, joiden varassa kriisiajan Suomi seisoo. Selonteko nostaa esiin vapaaehtoistoiminnan valtaavan roolin. Aktiiviset kyläyhdistykset, tienhoitokunnat, vpk, vapaaehtoiset, metsästäjät, vesiosuuskunnat ja niille aikaansa antavat kansalaiset pitävät maaseudun pystyssä.

Tämä selonteko ei ole vain kuvaus maaseudun tilanteesta. Se on muistutus siitä, että maaseudun tyhjentyminen ei ole vain väestötilastoa tai harmiton nykyajan trendi, se on myös kansallinen turvallisuuskysymys. Huoltovarmuus, kotimainen ruoka, puhdas energia ja kokonaisturvallisuus syntyvät juuri niillä alueilla, joista väki nyt vähenee nopeimmin. Siksi tämä selonteko on erityisen ajankohtainen.

Arvoisa puhemies! Olen kokenut sen, kuinka pienikin kylä voi antaa lapselle turvan ja tulevaisuuden. Siksi on meidän tärkeä tehtävämme varmistaa, että Suomessa ei yhtäkään paikkaa jätetä yksin näiden toisiaan kasvattavien ongelmien kanssa. Meidän on pidettävä huolta maaseudun palveluista, liikenneyhteyksistä, arjen turvallisuudesta ja ennen kaikkea luotava uskoa siihen, että tulevaisuutta on mahdollista rakentaa myös siellä, missä on pitkät välimatkat ja harvat valot. Se vaatii meiltä poliittista tahtoa nähdä maaseutu voimavarana ja kokonaisturvallisuuden kannalta välttämättömänä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

16.30 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko käsittelee aihetta, joka on Suomelle elintärkeä. Maaseutu ei ole vain maantieteellinen alue kartalla, vaan se on suomalaisen ruoantuotannon, huoltovarmuuden, luonnonvarojen kestävä käytön ja alueellisen tasapainon perusta. Ilman elävää maaseutua ei ole vahvaa Suomea.

Selonteossa on oikeasuuntaisia asioita mutta myös puutteita. On todettava, että maaseudun elinvoima ei vahvistu pelkillä strategioilla ja ohjelmapapereilla. Tarvitaan konkreettisia tekoja, kuten toimivia palveluja, infraa, työpaikkoja ja ennen kaikkea poliittista tahtoa pitää koko maa asuttuna.

Suomalainen maaseutu kantaa suurta vastuuta koko yhteiskunnan hyvinvoinnista. Maa- ja metsätalous tuottaa ruokaa, energiaa ja raaka-aineita. Silti juuri näiden alojen toimintaedellytykset ovat viime vuosina heikentyneet lisääntyvän sääntelyn, kustannusten ja epävarmuuden vuoksi.

Arvoisa puhemies! Meille perussuomalaisille kotimainen ruoantuotanto on kansallinen turvallisuuskysymys. Siksi maatalouden kannattavuus on saatava kuntoon. Viljelijöiden ei pidä joutua tilanteeseen, jossa he tekevät työtä tappiolla samalla, kun byrokratia lisääntyy ja vaatimukset kasvavat. Tarvitsemme politiikkaa, joka turvaa suomalaisen maatalouden kilpailukyyn myös EU:n tasolla.

Toinen keskeinen kysymys on palveluiden saatavuus. Monilla maaseutualueilla ihmiset kokevat, että yhteiskunta vetäytyy askel askeleelta. Terveyspalvelut, koulut, pankit ja poliisi etäännyvät. Kun palvelut katoavat, katoavat myös ihmiset. Digitaalisten palveluiden kehittäminen on tärkeää, mutta se ei voi korvata kaikkea lähipalvelua. Kaikilla ei ole mah-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

dollisuutta tai kykyä hoitaa kaikkea verkossa. Siksi valtion on huolehdittava siitä, että peruspalvelut ovat saavutettavissa myös harvaan asutuilla alueilla.

Arvoisa puhemies! Liikenne ja infrastruktuuri ovat maaseudun elinvoiman selkäranka. Tieverkko on monin paikoin rapistunut, ja korjausvelka kasvaa. Metsäteollisuus, maatalous ja muu elinkeinotoiminta ovat riippuvaisia toimivista kuljetuksista. Alemman tieverkon kunnossapitoon on panostettava merkittävästi enemmän.

Suomen vahvuus ovat puhtas luonto ja runsaat luonnonvarat. Niitä tulee käyttää vastuullisesti mutta myös rohkeasti kansallisen hyvinvoinnin rakentamiseen. Maaseutu ei ole menneisyyden jäännös vaan Suomen tulevaisuuden voimavara. Tarvitsemme politiikkaa, joka tukee työntekoa, yrittäjyyttä, kotimaista tuotantoa ja turvallista arkea kaikkialla Suomessa.

Arvoisa puhemies! Kohta alkaa aika, kun muuttolinnut palaavat ja maatalouskoneita alkaa liikkua tiheämmin liikenteessä. Maatalon kasvattina arvostan suuresti jokaista alkutuotannossa mukana olevaa ihmistä. Tukekaamme suomalaista tuottajaa ostamalla kotimaista. Se on isänmaallinen teko. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Juuri ja juuri ehdimme ottaa vielä edustajan Koskela, Jari. [Jari Koskela: Kiitos!] — Ei oikein voinut estääkään, kun olitte jo melkein siellä pulpetissa.

16.34 **Jari Koskela ps:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Ilman kannattavaa alkutuotantoa ei ole kotimaista ruokaa. Ilman kotimaista ruokaa ei ole huoltovarmuutta, ja ilman elävää maaseutua ei ole myöskään koko Suomen tasapainoista tulevaisuutta.

Maatalouspoliittinen selonteko osuu suomalaisen yhteiskunnan ytimeen. Selonteon vahvuus on siinä, että se tunnistaa maaseudun merkityksen paljon laajempaan kokonaisuuteen kuin vain aluepolitiikkana. Maaseutu on työn, yrittämisen, omistamisen, ruuantuotannon, energiaomavaraisuuden ja kokonaisturvallisuuden perusta. Kun maaseudun elinvoima heikkenee, heikkenevät samalla myös ne arvoketjut, jotka alkavat alkutuotannosta ja päättyvät suomalaisten ruokapöytiin, teollisuuteen ja vientiin asti.

Suomen on pidettävä kiinni omasta ruuantuotannostaan. Se tapahtuu parantamalla maatalouden kannattavuutta, purkamalla turhaa sääntelyä ja tunnistamalla ne tuotannon edellytykset, joita ilman käytännön työ maataloilla ei pyöri. Eduskuntaan tulossa oleva elintarvikemarkkinalain uudistus on tärkeä alkutuotannon kannattavuudelle. Alkutuottajien kannalta tärkeää on myös, että Suomi pitää kiinni hallitusohjelman turvepeltoja koskevasta linjauksesta. 12 prosenttia viljelymaasta on turvepohjaista, ja ne takaavat kuivina kesinä parhaan sadon. Turvepeltoja pitää saada viljellä myös jatkossa.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä yhteydessä on välttämätöntä nostaa esiin kasvu- ja kuiviketurpe. Luke on tuoreessa kasvu- ja kuiviketurpeen tiekartassaan osoittanut hyvin selvästi, että kuivike- ja kasvualustaturpeen saatavuuden turvaaminen on välttämätöntä vielä pitkälle tulevaisuuteen, vähintään vuoteen 2040 asti. Syynä on yksinkertainen tosiasia: korvaavia kotimaisia materiaaleja kyllä kehitetään — ja ehkä niitä pitääkin jollain tasolla kehittää — mutta niitä ei ole riittävästi saatavilla, eikä myöskään laadullisesti ole lähelläkään vielä vastaavaa tulossa. Tämä koskee suoraan ruuantuotantoa. Kuiviketurpe on tärkeä osa kotieläintalouden arkea. Kasvuturpe taas on olennainen osa puutarhatuotantoa, taimituotantoa ja koko sitä ketjua, joka tuottaa ruokaa, taimia ja kasvua Suomeen. Jos näiden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

saatavuus heikkenee, lasku ei jää pelkästään tuottajalle. Se näkyy koko ruokaketjussa, kustannuksissa, investoinneissa ja lopulta huoltovarmuudessa.

Siksi kasvu- ja kuiviketurpeen luvitus on erotettava energiaturpeesta. Näitä ei pidä kohdella yhtenä ja samana asiana. Käyttötarkoituskkin on eri, merkitys on eri, ja myös yhteiskunnallinen vaikutus on eri. Luke nostaa aivan perustellusti esiin, että nykyinen sääntely käsittelee energia-, kuivike- ja kasvuturvetta liiaksi yhtenä kokonaisuutena. Lupaperusteet on siksi tarkistettava niin, että kasvu- ja kuiviketurpeen tuotanto voidaan turvata omana kokonaisuutenaan. Käytännössä tämä tarkoittaa kahta asiaa. Ensinnäkin luvituksen pitää olla ennakoitavaa ja sujuvaa. Ei ole kestävä, että pitkät ja epävarmat, jopa kymmenen vuotta kestävät prosessit tekevät tuotannosta kannattamatonta jo ennen kuin koneet ehtivät suolle. Toiseksi politiikan on oltava johdonmukaista. Jos yhteiskunta sanoo haluavansa vahvistaa huoltovarmuutta ja kotimaista ruuantuotantoa, sen on myös mahdollistettava ne raaka-aineet ja tuotantopanostukset, joita tämä tavoite edellyttää.

Arvoisa rouva puhemies! Tämän selonteon jatkotyössä on huolehdittava siitä, että maatalouden toimintaedellytykset turvataan käytännön tasolla. Maaseudun on saatava olla muutakin kuin strategioiden kohde. Sen on saatava olla paikka, jossa voi tehdä työtä, yrittää, tuottaa ruokaa ja elää turvallisesti. Ilman elinvoimaista maaseutua Suomella ei ole tulevaisuutta. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.38.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.06.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 7 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu, ja siellä on ensimmäisenä puheenvuoron pitäjänä edustaja Strandman. Olkaa hyvä.

17.06 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Maaseudulta tulee kotimainen ruoka, vahva maatalous, metsätalous, osaaminen ja yrittäjäys, ja ne tukevat Suomen taloutta ja turvallisuutta sekä koko maan varautumista, huoltovarmuutta ja vientiä. Maaseudulla toimii paljon osaavia yrittäjiä. Yrityksiä löytyy maa- ja metsätaloudesta, matkailusta sekä biotaloudesta. On tärkeää, että yrittämisen edellytykset säilyvät kannattavina ja työpaikkoja syntyy eri puolille maata. Suomi menestyy, kun koko maa pidetään asuttuna. Maaseutu on hyvä ja puhdas paikka elää — itsekin olen saanut viimeisen kymmenen vuotta elää keskellä metsää järven rannalla. Maalla asutaan, eletään ja tehdään työtä. Metsät ja luonto ovat lähellä, ja monille metsästyks ja luonnossa liikkuminen kuuluvatkin arkeen. Suurpetoasiaa tämä hallitus on vienyt sudenmetsästyksen kautta eteenpäin, ja jatkoa on tulossa karhun ja ilveksen osalta. Myöskin valkuposkikihanhien ja merimetsojen suojametsästyks on tarkoitus tuoda kevään aikana eduskuntaan. Elinvoimainen maaseutu tukee koko Suomen taloutta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

Arvoisa rouva puhemies! Maaseudulla, kansalaisjärjestöillä ja vapaaehtoistoiminnalla on erittäin tärkeä rooli. Väestöön suhteutettuna järjestöjä toimii paljon erityisesti harvaan asutulla ja ydinmaaseudulla. Vapaaehtoiset ylläpitävät monia yhteiskunnalle välttämättömiä toimintoja. Esimerkiksi sopimuspalokunnat ja meripelastus osallistuvat pelastustoimintaan, tieosuuskunnat huolehtivat yksityisteistä ja vesiosuuskunnat turvaavat paikallista vesihuoltoa. Myös riistanhoitoyhdistykset auttavat viranomaisia suurriistatehtävissä. Kyläyhdistykset vahvistavat paikallista turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä esimerkiksi kyläturvallisuus- ja varautumistoiminnan kautta. Lisäksi ne ylläpitävät luontoreittejä, liikunta- paikkoja ja yhteisiä tiloja. Urheiluseurat, nuorisoseurat ja metsästysseurat tarjoavat harrastusmahdollisuuksia ja tukevat hyvinvointia. Maaseudun yhteisöllisyys syntyy ihmisten aktiivisuudesta ja yhteistyöstä.

Arvoisa rouva puhemies! Suomi on metsien maa, ja maaseutumme vahvuus on aina ollut metsässä. Metsät tarjoavat työtä, toimeentuloa ja vakautta monille paikkakunnille. Metsäteollisuus on yksi kansantaloutemme tärkeimmistä aloista, ja se pitää maaseudun elinvoimaisena. Puusta valmistetaan monenlaisia tuotteita: paperia, kartonkia, pakkauksia sekä rakennusmateriaaleja. Puu on monipuolinen raaka-aine, jota voidaan käyttää niin teollisuudessa kuin rakentamisessakin. Se on myös tulevaisuuden erinomainen vientituote, ja puun jatkojalostamista tulee vahvasti kehittää maassamme.

Metsät ovat siis tärkeä, arvokas resurssi, jota tulee hoitaa järkevästi ja pitkäjänteisesti. Kun panostamme metsäteollisuuteen, varmistamme työpaikkoja, vahvistamme maaseudun taloutta ja hyödynnämme kotimaista raaka-ainetta. Metsät ovat Suomen vahvuus, ja niiden vastuullinen käyttö tukee koko kansakunnan hyvinvointia. Kun puuta jalostetaan pidemmälle kotimaassa, syntyy enemmän osaamista ja lisäarvoa suomalaiselle taloudelle. Metsien kestävä ja pitkäjänteinen käyttö on keskeistä tulevaisuudessa. Metsät kasvavat, uusiutuvat ja tuottavat hyvinvointia, kun niitä hoidetaan vastuullisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan nostaa esille rehtorina ja erityisopettajana kyläkoulujen merkityksen tässä tulevaisuuden tilanteessa, jossa perusopetusikäisten määrä vähenee vuoteen 2032 mennessä 90 000 lapsella. Kyläkoulujen lopettaminen on virhe, joka tulee muuttamaan yhteiskunnan rakennetta korjaamattomasti. Koko Suomi on pidettävä asuttuna turvallisuuden ja omavaraisuuden vuoksi. Tämä edellyttää, että kuntien tärkein peruspalvelu, koulutus, turvataan, jotta lapsemme ja nuoremme saavat vahvat perustaidot ja -tiedot jatko-opintoihin ja elämään. Kun suomalainen maaseutu elää, Suomikin voi elää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, poissa. — Edustaja Kangas, olkaa hyvä.

17.12 Antti Kangas ps: Arvoisa puhemies! Keskustelemme täällä tänään valtioneuvoston maaseutupoliittisesta selonteosta, ja tämä keskustelu on sellainen, jolle jokaisen edustajan olisi syytä antaa aikaa. Suomi elää maaseudusta. Suomalaiset ovat maaseudulta. Kaupungeissa monestikaan ei tajuta sitä, että ne perustuotteet ja raaka-aineet, mitä korkeamman jalostusasteen teollisuus täällä kaupungeissa jalostaa ja tuo työpaikkoja, kumpuavat maaseudulta. Suomalainen maaseutu ja maatalous ovat jokaisen suomalaisen ruokapöydässä käytännössä joka päivä. Ilman maaseutua ei ole elämää.

Nyt tällä hallituskaudella on keskitytty pitkän aikavälin toimiin. Valtiontalous on haastavassa tilanteessa, mutta siitä huolimatta maataloustuista ei ole leikattu lainkaan. Sen sijaan on tehty paljon pitkän aikavälin toimia, millä on tarkoitus parantaa maatalouden kan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

nattavuutta. Maatalous luo ne elämisen edellytykset koko maaseudulle, samoin kuin metsätalous. Lisäarvo lähtee kannolta ja pellolta. Se lähtee sieltä mullasta ja siitä puusta. Ilman näitä perusasioita ei ole sitä korkeampaa jalostusastetta.

Arvoisa puhemies! Tämän hetken ja tämän ajan kuva maaseudulla ja maaseudun investoinneissa on rahoituksen saatavuus tai pikemminkin rahoituksen puute. Meillä on maaseudulla paljon yrityksiä ja kotitalouksia, jotka haluaisivat investoida, haluaisivat rakentaa, haluaisivat rakentaa elämän maaseudulle. Ikäänymiskehitys kuitenkin on johtanut siihen, että pankit näkevät, että maaseudulla arvot laskevat. Sen vuoksi vakuusarvoja on tiputettu. Tavallisen työssäkäyvän ja tavallisen pienen yrittäjän on äärimmäisen haastavaa saada enää rahoitusta tärkeisiin elämän edellytyksiin maaseudulla. Haluaisinkin kysyä koko sälliltä ja koko Suomelta: onko pitkän aikavälin kannalta oikein, että rahoitusta kohdennetaan pankeissa vain tuottavimpiin kohteisiin eikä riskiä olla lainkaan valmiita ottamaan?

Arvoisa puhemies! Toki on niin, että vuoden 2008 finanssikriisin jälkeinen aika muutti montakin asiaa suomalaisessa rahoitusmarkkinassa, samaten kuin koko EU-kontekstissa. Aikaisemmin rahaahan sai käytännössä, jos asiat olivat kunnossa, kun käveli pankkiin ja sanoi, että tarvitsen rahaa. Pankit harrastivat aika rohkeaa jakovarapolitiikkaa, mutta 2008 finanssikriisin jälkeinen aika veti rahoituspolitiikan toiseen ääripäähän. Vielä nämäkään muutokset eivät yksistään lopettaneet investointeja, mutta sen jälkeen rahoitussääntöjä on alettu tulkitsemaan entistä tiukemmin. Terve taloyhtiö Sievissä ei saa lainaa esimerkiksi kattoremonttiin sen vuoksi, että vakuusarvo on liian alhainen. No, missä ne ihmiset asuvat siellä maaseudulla, jos ei taloyhtiötä voida korjata sen takia, että rahoitusta ei saada? Tämä rahapolitiikka, mikä on mennyt ylikireäksi, johtaa siihen, että vakuusarvojen tippuminen maaseudulla on entistä rajumpaa. Peräänkuulutankin koko eduskunnalta, koko hallitukselta ja kaikilta toimia siihen, että me saataisiin tämä kiihtyvä alenemiskehitys maaseudun kiinteistöjen arvossa katkaistua. Vain sillä, että ihmisillä on elämisen edellytykset maaseudulla, me saamme pidettyä maaseudun elävänä ja elinvoimaisena.

Maaseudulla on paljon hyviä työpaikkoja, meillä on hyviä koulutuspaikkoja, meillä tulee osaavia ja päteviä nuoria työelämään, mutta meidän pitää pystyä ne myös pitämään maaseudulla. Ja mikäli pankin vastaus siihen, että nuori haluaa hankkia omakotitalon, on se, että älä tee sitä pienellä paikkakunnalla vaan mene seutukaupunkiin, niin se on näivetävää kehitystä, ja sille ei ole minkäänlaista tarvetta. Elinvoima syntyy siitä, että alueella on ihmisiä. Huoltovarmuus syntyy siitä, että alueella on ihmisiä. Myös kokonaisturvallisuus syntyy siitä, että alueella on ihmisiä. Ja ihmiset ja yritykset eivät tule ilman rahoitusta.

Meillä on paljon luvassa uusia keinoja. CRCF-asetus EU:n vapaaehtoisesta hiilikompensaatiosta luo mahdollisuuksia myös sinne, mistä maatalous ja metsätalouskin ovat kuihtuneet. Siellä voidaan harjoittaa vapaaehtoista hiilensidontaa. Meillä on maatilojen kylkeen tarjolla biokaasua, korkean lisäarvon tuotetta. Nämä kaikki luovat merkittävästi työpaikkoja.

Ja aivan viimeisenä sanon sen, että ilmastonmuutoksen edetessä meidän on hyvä tunnistaa myös se, että lihantuotanto saattaa olla Suomen uusi Nokia. Kun Etelä-Euroopan maat kärsivät kuivuudesta ja vesivarat kuihtuvat, Suomessa sen sijaan ilmastonmuutos parantaa suhteellista asemaa karjataloudessa. Meidän kannattaakin hyödyntää ne vahvuudet, mitä meillä luonnostaan on. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

17.17 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Valtioneuvoston maaseutupoliittisen selonteon myötä on tärkeää huomioida ainakin seuraavat asiat:

Itä-Suomeen tarvitaan nyt pikaisesti pito- ja vetovoimaa vahvistavia toimia, joilla varmistetaan yritysten toimintamahdollisuudet sekä tarjotaan myös opiskelunsa päättävälle nuorille mahdollisuus jäädä kotiseudulleen asumaan ja työskentelemään. Kaupunkikeskuksia lukuun ottamatta Itä-Suomi on valtaosin harvaan asuttua maaseutua, missä huoltosuhde heikkenee erityisen voimakkaasti. Kaupungit vetävät työikäistä väestöä puoleensa, mutta maaseudulla työpaikat syntyvät pikemmin sinne, missä ihmiset ovat. Maaseudun elinkeinoelämällä on potentiaalia, sillä suurin osa maaseudun yrityksistä ovat pieniä mikro- ja pk-yrityksiä, joiden mahdollisuutta työllistää tulee vahvistaa. Myös perheyrittäjillä on merkittävä rooli työllistäjinä muun muassa Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa. On tärkeää varmistaa ammattitaitoisten työntekijöiden riittävyys, joten korkeakoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen tarvitaan lisää panostuksia leikkauslinjan sijaan.

Itä-Suomen elinvoimaa haastaa myös liikenneverkon epätasapainoinen kehittäminen. Infran merkitystä elinvoimalle ei aina ymmärretä riittävästi. Raideliikenteen tavaraliikennekapasiteetti ei ole Itä-Suomessa ajan tasalla, minkä takia joudutaan turvautumaan kalliimpiin maantiekuljetuksiin. Tieliikenteessä hallituksen panostukset ovat kohdentuneet pääväyliin, vaikka esimerkiksi alempi tieverkko on juuri Itä-Suomessa metsäteollisuudelle aivan keskeinen. Maaseudulla heikot tietoliikenneyhteydet heikentävät asukkaiden arjen sujuvuutta sekä muodostuvat helposti pullonkaulaksi yritysten kehittämisessä ja investoinneissa. Kiinteisiin valokuituverkkoihin tarvitaan siis tukirahoitusta.

SDP on ehdottanut työ- ja elinkeinoministeriön investointituesta 75 miljoonan kohdentamista itäisen Suomen hankkeisiin sekä vihreän siirtymän verokannustimen laajentamista ja voimassaolon pidentämistä, jotta myös Itä-Suomen pk-yritykset pääsisivät mukaan. On jo korkea aika polkaista käyntiin alueen siirtoverkkohanke ja mahdollistaa tuulivoiman rakentaminen itäisessä Suomessa, jotta yritykset uskaltavat investoida alueelle.

Sitkeä itäinen Suomi on osoittanut kriisinkestävyytensä välittömästi finanssikriisin ja koronapandemian iskemisen jälkeen. Itärajan sulkeminen on aiheuttanut itäiselle Suomelle kuitenkin poikkeuksellisen tilanteen, johon tulee nyt vastata poikkeuksellisin keinoin, mutta hallitus tarjoaa toimien sijaan vain selvityksiä ja EU suoran tuen sijaan lainarahaa samalla, kun lupaukset erityistalousalueesta antavat vain odottaa itseään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä.

17.20 **Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme todella tärkeää asiaa, kun on maatalouspoliittinen selonteko. Edellisen kerran tämä on annettu eduskunnalle vuonna 2009, eli tämä on vasta historian kolmas kerta. Ei siis aivan tavallinen paperi ole kysymyksessä. On hyvä, että me keskustelemme maaseudun tilasta ja tulevaisuudesta juuri tänään. Viime vuosina olemme vakavalla tavalla joutuneet heräämään siihen, että meidän täytyy kyetä tuottamaan itse ruoka, sähkö ja lämpö ja polttoaineet, ruuan osalta maito ja liha, kananmunat, leipävilja ja vihannekset ja niin edelleen, sähkön ja lämmön osalta kotitalouksiin, teollisuuteen ja kaukolämpöön ja polttoaineitten osalta autoihin ja työkoneisiin. Tässä on huoltovarmuuden ydin. Kaikki tämä on kiinni elinvoimaisesta maaseudusta.

Arvoisa puhemies! Maaseudulla tarvitaan nyt siis konkreettisia tekoja: ruoan osalta kaupan ylivalta kuriin ja sukupolvenvaihdokset kuntoon, maatalouden investointeihin rahoitusasiat kuntoon, kolmanneksi sähkön, lämmön ja polttoaineen tuotannossa pitää hyödyn-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

tää maatalouden kapasiteetti eli biokaasun tuotanto ja sitten energiapuun, hakkeen ja turpeen tuotanto. Hallituksen suunnitelmissa, tässä selonteossa, biokaasu on jäänyt täysin sivurooliin, vaikka on kysymys puhtaasta kotimaisesta energiasta. Tätä olen ihmetellyt. Biokaasu on nimittäin ainoa uusiutuvan energian lähde, jonka rakentamisessa ei synny ympäristövaikutuksia. Ei tarvitse kaataa puita, ei tarvitse louhia kalliota, ei tarvitse rakentaa teitä eikä täyttää luontoa aurinkopaneelilla. Tiestön osalta pitää muistaa, että alempiasteinen tieverkosto on kaiken pohjana, sieltä se energiaruoka tulee kumipyörillä kohti kaupunkeja.

Arvoisa puhemies! Maatalous- ja elintarvikeketju on erityisesti EU:ssa yksi haavoittuvimmista sektoreista nykyään. Lähi-idän sodan kustannusvaikutukset näkyivät välittömästi heikon energiaomavaraisuuden ja lannoitteiden raaka-aineiden tuontiriippuvuuden vuoksi. Edellinen kriisi, kun Ukrainan sota alkoi, nosti maatalouden investointikustannustasoa lähes 25 prosenttia — siis 25 prosenttia nousivat kustannukset. Jos maa ei ole elintarvikkeiden ja energian suhteen omavarainen, se ottaa vastaan häiriöt täysimääräisinä. Sen maksavat tuottajat ja osittain kuluttajat.

Arvoisa puhemies! Selonteossa nostetaan esiin tärkeä havainto: koettu elämänlaatu on keskimäärin korkeampi maaseutualueella kuin kaupunkialueella. Näin on paitsi Suomessa myös monissa Euroopan maissa. Meidän tehtävämme on huolehtia, että maaseutualueella voi asua myös jatkossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, poissa. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

17.24 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Maaseutupoliittisen selonteon ajankäyttö on ulottunut 2040-luvulle ja ylittää kuluva vaalikauden. Sen tavoitteena on turvata kestävä elinvoimaisuus vahvistamalla asuttavuutta, osallisuutta ja toimintaedellytyksiä eri maaseutualueilla. Kun tätä selontekoa luki, tuli mieleen, että maaseutupoliitikassa olisi nyt palattava perusasioihin.

Kaikki alkaa elinvoiman ja työllisyyden varmistamisesta. Elinvoimasta, kuten yritysten toimintaedellytyksistä ja työpaikoista, huolehtimisen tulee siis olla myös maaseutupoliittikan keskiössä. Työpaikat ovat avain siihen, että ihmiset ja palvelut pysyvät maaseudulla ja nuorilla on myös mahdollisuus palata kotiseudulle työhön opiskelujensa jälkeen. Vetovoiman ohella pitovoima on maaseudulle erityisen tärkeää, koska siellä työpaikat seuraavat väestöä, kun taas kaupunkiin muutetaan työn perässä. Aluekehityksen merkitys elinvoiman rakentamisessa on niin ikään tärkeä. Sitä tehdään alueiden vahvuuksien pohjalta. Tavoitteena on elinvoiman lisääminen, poikkihallinnolliseen toimintaan kannustaminen ja alueellisten voimavarojen kokoaminen yhdessä määriteltyjen tavoitteiden edistämiseksi. Kasvukeskusten, seutukaupunkien ja maaseudun yhteistyön on perustuttava erilaisten alueiden tunnustettuihin vahvuuksiin ja strategisiin valintoihin. Alueiden ääntä on kuunneltava, sillä tämänkaltaisia päätöksiä ei voida tehdä yksin Helsingistä käsin. Todettakoon, että elinvoimaan kytkeytyy myös rahoituspolitiikka. Jos ihmiset ja yritykset eivät saa lainaa, maaseutujen elinvoima ei pääse kehittymään.

Toiseksi, liikenneinfran ohella digitaalinen saavutettavuus on yksinkertaisesti varmistettava. Niin sanottu digitaalinen kuilu maaseudun ja kaupunkien välillä on hälyttävällä tavalla kasvanut. Esimerkiksi mobiiliverkon kattavuus on heikointa harvaan asutulla seudulla ja ydinmaaseudulla. Traficomien arvion mukaan siis noin 50 000 kotitaloutta on täysin nopean yhteyden ulkopuolella, siis yhä 2020-luvulla eletessä. 3G-verkon purkaminen ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

valokuituyhteyksien hidas rakentuminen vaikuttavat voimakkaasti paitsi elinvoimaan ja työllisyyteen myös suoraan turvallisuuteen. Meillä on katvealueita niin, että eivät puhelimetkaan kuulu.

Kolmanneksi, palvelujen fyysisen saatavuuden merkitystä ei voi väheksyä. Peruspalvelujen merkitys niin terveydelle ja hyvinvoinnille kuin esimerkiksi maaseudun elinkelpoisuudelle on korvaamaton. Sotepalvelujen ohella olennaisia ovat välttämättömyyspalvelut, viranomaistoiminta. Viimeksi tänään äänestimme sähköisestä tiedoksiannosta. On täysin kestäväntöntä, että esimerkiksi verotukseen liittyvä asiointi muuttuisi pääosin sähköiseksi. On myös muistettava, että Suomessa on yli 600 000 ihmistä, joilla valmiudet käyttää digitaalisia palveluja ovat heikot. Ylipäätään, jos palvelut puuttuvat, häviävät asukkaat ja sen perässä myös työpaikat. Jos näin pääsee käymään, on näivettymisen kierrettä vaikea katkaista.

Nostan esille viimeiseksi huoltovarmuuden ja turvallisuuden. Koko Suomi, erityisesti itäinen Suomi, on syytä pitää mahdollisimman pitkään ja hyvin asuttuna. Kotimaisen ruokatuotannon edellytystenkin on oltava kunnossa. Tämä on aidosti vakava asia. Huomionarvoista on myös se, että maaseudulla yhteisöillä ja kansalaistoimijoilla on erityinen rooli myös turvallisuuden ylläpitämisessä. He ylläpitävät monia sellaisia yhteiskunnallisia tehtäviä, joista kaupungissa vastaavat joko julkinen sektori tai elinkeinoelämän toimijat.

Kuten on helppo huomata, maaseudun elinvoiman osalta monet asiat kietoutuvat toisiinsa, eikä päätösten vaikutuksia ole aina helppo ennakoida tai nähdä selvästi. Siksi pidän tärkeänä, että päätöksenteon yhteydessä on panostettava aikaisempaa enemmän myös kokonaisvaikutusten arviointiin, sillä tämä on aidosti yhteinen asia, asuipa ihminen sitten kaupungissa tai harvaan asutulla alueella. Tämä on päättäjien yhteinen tehtävä asuinpaikasta riippuen, ja me tarvitsemme aidosti vaikuttavia toimia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontu, poissa. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.29 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on käsittelyssä valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko, ja se on sinänsä erittäin tarpeellinen, koska on todella pitkä aika tästä edellisestä, kun tätä on täällä salissa käsitelty.

Arvoisa rouva puhemies! Ensin lähtevät ihmiset ja sitten palvelut. Tämä on semmoinen polku, mikä tuolla maaseudulla kohdataan hyvin useasti. Se, miten voimme tämän kehityspolun muuttaa, on sitten iso kysymys. Kun katsotaan tätä suomalaisen yhteiskunnan kehitystä, tulee yhtä aikaa monenlaisia ongelmia: voidaan ajatella julkisen talouden rakennetta, elinkeinorakenteen ja palvelurakenteen muutoksia, ja sitten väestö ikäännyty erityisesti maakuntien reuna-alueilla. Meillä on tällaisia monia yhtäaikaisia haasteita, joihin pitäisi pystyä vastaamaan, ja erityisesti näihin vastaaminen on hankalinta tuolla maaseudulla.

No, miten niitä mahdollisuuksia voitaisiin tässä nostaa esiin? Ensinnäkin työpaikka on yksi keskeinen pitovoima, myös maaseudulla. Silloin kun on työpaikka, niin silloin siellä yleensä pysytään ja voidaan ajatella, että sitä elämistä sinne tehdään. Tämä pitäisi mahdollistaa, ja kun täällä aiemmin esillä ollut työmatojen verovähennysoikeutta pienennettiin pari vuotta sitten, niin nyt se varmasti heijastuu siihen, että kun työn perässä maaseudulta on yleensä lähdetty vähän pitemmällekin, niin se on vähän hankalampaa tämän johdosta.

Arvoisa rouva puhemies! Resurssit ovat maaseudulla. Siellä ovat metsät, ruokatuotanto, mineraalit, luonto ja niin pois päin. Meillä on paljon asioita maaseudulla, ja voisi ajatella,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

että se on myöskin meidän semmoinen resurssilähde, josta meidän pitää pitää huolta. Se on myöskin meidän energiaomavaraisuutemme keskeisimpiä asioita. Siellä on tuulivoima, siellä on biokaasu, puu, aurinkovoimalakeskittymät ovat maaseudulla, ja tämä on myöskin huoltovarmuuskysymys. Kun siinä mielessä katsomme Suomea, niin maaseutu muodostaa meille tässä erittäin ison resurssiasian, joka meidän pitää huomioida, kun me ajatellaan, miten maata kehitetään.

Arvoisa rouva puhemies! Sitten kun katsotaan, voidaanko me tähän jotenkin yhteiskunnassa vaikuttaa, niin varmasti nämä hyvät tekijät, julkinen toimija, kunnat ja hyvinvointialueet ja niiden palveluverkko, ovat myöskin avainasemassa siinä, miten ihmiset päätöksiä tekevät, missä he pysyvät, ja niin pois päin. Tavallaan tämä asia on myöskin olemassa. Kouluverkko on ilmeisen iso vaikuttava tekijä siihen, miten lapsiperheet pysyvät paikkakunnalla.

Arvoisa rouva puhemies! Meillä on täällä talossa käsittelyssä hankintalakikokonaisuus, joka erityisesti seutukunnalla ja pienten kuntien osalta tulee muodostamaan aika isoja haasteita. Tässäkin mielessä pitäisi myöskin ymmärtää, että kuntarakenne on hyvin erilainen, ja siellä pitäisi mahdollistaa monenlaiset yhteistoiminnan muodot kuntien välillä. Tätä in-house-yhtiömallia, jolla kunnat hoitavat palvelujaan ja tekevät yhdessä, pitäisi katsoa niin, että se koskee kipeimmin juuri maaseutuun ja pieniin kuntiin.

Arvoisa puhemies! Täällä on myöskin puhuttu kiinteistöistä ja kiinteistöjen hinnasta. Voi sanoa, että tämä on iso haaste sen vuoksi, että arvo koko ajan putoaa niitten osalta, kun väki vähenee ja lainoitusta ei saa pankeilta. Tässäkin on sellainen kokonaisuus, joka meidän pitäisi pystyä tekemään niin, että maaseudulla pystytään asuminen ja asumisen olot myöskin jatkossa hyvin hoitamaan.

Täällä puhuttiin yhteyksistä, tieverkosta. Tietoliikenneyhteydet ovat ihan keskiössä. Voidaan sanoa, että etätyö on maaseudulle mahdollisuus, ja silloin se vaatii tietoliikenneyhteyksiä.

Monia tällaisia keskeisiä asioita voidaan täällä hoitaa, mutta ehkä kaikkein tärkein asia on, että meidän pitäisi pystyä, arvoisa rouva puhemies, antamaan maaseudulle myöskin tällainen näkymä siitä, että maaseutu on tärkeässä roolissa meidän tulevaisuudessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

17.35 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä olemme tämän asian ympärillä käyneet hyvää keskustelua jo jonkin aikaa, elikkä maaseutupoliittinen selonteko on tärkeä. Tässä yhteydessä on korostunut se aluepolitiikan merkitys, ja varsinkin itäsuomalaisena edustajana haluan todeta Itä-Suomen merkittävyyden. Siihen vaikuttaa, totta kai, paljon maatalous, siihen liittyvä toiminta, työllisyys, omavaraisuus ja kaikki muu ja sitten, totta kai, teollisuus, metsäteollisuus ja muu vastaava tilanne, mikä vaikuttaa siihen, miten Itä-Suomessa pärjätään.

Tässä aiemmissa puheenvuoroissa ministeri oli hyvin vastaamassa kysymyksiin ja keskusteluun. Hän totesi jotenkin niin, että tällä hallituskaudella olisi Itä-Suomeen satsattu, oliko peräti tuplasti enemmän kuin viime kaudella hallitus satsasi. Toki tämä kuulostaa erikoiselta, koska itse olen kotoisin sieltä Pohjois-Savosta ja Varkaudesta, ja siellä hallituksen päätöksellä on ajettu alas käräjäoikeutta, ulosottotoimintaa, verotoimistoa, ympärivuorokautista päivystystä sairaalan osalta, ja mitä vielä on tulossakaan, eli koen sen, että Poh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

jois-Savossa ja siellä Keski-Savon puolella ei ehkä koeta ihan samankaltaisesti, kuten ministeri totesi, että tämä hallitus olisi satsannut jopa tuplasti enemmän kuin aiempi hallitus. Tämän haluan vielä tässä kohdassa tuoda esiin, että näillä on iso vaikutuksensa sen koko alueen elinvoimaan, minkälaisia palveluita, peruspalveluita siellä on tarjolla, puhumattaakaan sosiaali- ja terveyspalveluista. Kaikki vaikuttaa sen alueen kehittämiseen, menestymiseen, työllisyyteen, elinkeinoon ja näin pois päin, ja se on myös tätä maaseutupoliittista ohjelmaa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontu.

17.36 **Mauri Kontu kesk:** Arvoisa puhemies! Yrittäjänä ja maaseudun asukkaana ja maanviljelijänä kannatan tätä hallituksen selontekoa maaseutupolitiikasta ja sen lähettämistä jatkovalmisteluun. Selonteko tunnistaa oikein sen, että maaseudun elinvoima ei synny tukipolitiikasta vaan työstä, yrittämisestä ja mahdollisuuksista. Maaseudulla yrittäjyys ei ole sivujuonne vaan koko yhteisön perusta. Työpaikat, palvelut ja verotulot syntyvät paikallisista yritystoiminnoista. On tärkeää, että selonteossa nähdään maaseutu monipaikkaisen työn, hajautetun tuotannon ja uuden yritystoiminnan mahdollistajana, ei menneisyyden vaan tulevaisuuden toimintaympäristönä koko Suomessa. Digitaaliset ratkaisut, etätyö, biotalous, matkailu, elintarvikeala ja uusiutuva energia tarjoavat maaseudulle kasvupaikkoja, jos infra, osaaminen ja toimintaympäristö ovat kunnossa. Yrittäjän näkökulmasta keskeistä on, että liikenneyhteydet ja tietoliikenneyhteydet toimivat, luvitus- ja viranomaisprosessit ovat sujuvia myös pienille toimijoille ja että työvoiman saatavuus sekä paikalliset palvelut turvataan.

Samalla haluan nostaa esiin muutaman rakentavan kehitysnäkemyksen, jotka on syytä huomioida selonteon jatkovalmistelussa:

Ensinnäkin, maaseudun yrittäjien riski on monella tavalla suurempi kuin kaupungeissa. Hallinnollinen taakka, kustannusten nousu ja epävarmuus esimerkiksi energian verotukseen ja sosiaaliturvaan liittyen osuvat erityisesti pieniin yrityksiin. Selontekoa on vietävä suuntaan, jossa sääntely ja viranomaispääsäännöt tukevat investointeja eivätkä lisää epävarmuutta.

Toiseksi, infrastruktuuri on nähtävä selvästi kilpailukykytekijänä, ei vain peruspalveluna. Toimivat tiet, logistiikka ja tietopalveluyhteydet ratkaisevat sen, voiko maaseudun yritys toimia tasavertaisesti markkinoilla. Ilman näitä yrittäjyys ei käytännössä ole mahdollista.

Kolmanneksi, monipaikkaisuus tunnustetaan selonteossa, mutta jatkovalmistelussa tarvitaan konkreettisempia toimia. Etätyön, yrittäjyyden ja kausityön yhdistelmät on tehtävä aidosti mahdollisiksi myös verotuksen, asumisen ja palvelujen näkökulmasta.

Neljänneksi, yrittäjyyden ehkä keskeisin onnistumisen edellytys on luottamuksellisen asiakasverkoston luominen. Se voi olla lähiseudulla tai vaikkapa koko Suomessa ja parhaimmillaan viennissä. Siinä yhteistyö esimerkiksi kauppakamarien ja Business Finlandin kanssa on hyvä pohja ponnistaa.

Arvoisa puhemies! Maaseudun tulevaisuus ratkaistaan sillä, uskallammeko luottaa yrittäjyyteen ja paikalliseen osaamiseen. Tämä selonteko antaa siihen hyvän perustan, ja siksi kannatan sen lähettämistä eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

17.40 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Elinvoimaiset kylät ja niissä säilytettävät kyläkoulut ovat vetovoimatekijöitä varsinkin lapsiperheille. Sen sijaan, että kouluverkkoa karsitaan ja lapset pyritään säästöjen nimissä keskittämään keskustojen jättikouluihin, tulisi kuntien kääntää ajattelunsa toisin päin ja järjestää kaupunkilaislapsille koulukuljetukset kyläkouluihin. Tämä olisi kaikille paljon järkevämpi ratkaisu. Kyläkouluissa lapset voivat paremmin, ja pienempien luokkakokojen ansiosta jokainen tulee nähdyksi. Näissä pienemmissä kouluissa henkilökunta tulee lapsille tutummaksi, ja jos kiusaamista sattuisi tapahtumaan, siihen olisi helpompi puuttua. Myös herkempien lasten aistikuormitus pysyy kyläkouluympäristössä maltillisempana kuin suurissa, hälyisissä megakouluissa.

Samoin kaavoituksessa ja tonttisuunnittelussa kuntien tulisi uskaltaa miettiä järkevämpiä ratkaisuja kuin tiiviisti tungettuja, korkeita kerrostaloja täynnä tyhjiksi jääviä yksiöitä. Tontteja ja monipuolista asuinrakentamista pitäisi suunnitella kyläkoulujen lähistölle. Maalla ei aina tarvitse olla kyse isoista omakotitaloista, niitäkään eivät kaikki tarvitse. Niiden lisäksi tarvitaan kohtuukokoisia ja -hintaisia erillistaloja ja vaikkapa senioreille soveltuvia asumismuotoja.

Palveluiden osalta joillain alueilla on jo lanseerattu fiksua ja kustannustehokkaita liikkuvia sotepalveluita, jotka voidaan viedä kauempana asuvien ihmisten luokse.

On sanomattakin selvää, että myöskään kohtuuhintaisen autoilun ja hyväkuntoisen tietön merkitystä ei tule aliarvioida. Hallitus on omilla toimillaan laskenut polttoaineiden hintoja useaan otteeseen: perunut ja kohtuullistanut Marinin hallituksen suunnittelemaa jake-luvelvoitteen hirmunostojen sekä alentanut veroja. Vuosien 2024 ja 2025 aikana teitä on päällystetty jo noin 7 000 kilometrin edestä, mutta samalla linjalla on jatkettava myös tulevaisuudessa, koska tiestö kuluu jatkuvasti.

Arvoisa puhemies! Tämän nyt käsiteltävän maaseutupoliittisen selonteon mukaan Suomen pinta-alasta yli 95 prosenttia määritellään maaseutualueiksi. Kuitenkin jo 72 prosenttia väestöstä asuu kaupunkialueilla. Selonteon mukaan tämä osittain selittyy sillä, että maahanmuuttajat tulevat kaupunkiin ja päätyvät vain hyvin harvoin maaseudulle. Suomen Kylät ry:llä on itseasiassa tällä hetkellä meneillään kaksivuotinen EU:n rahoittama hanke maahanmuuttajiin liittyen. Sillä pyritään edistämään maahanmuuttajien asettumista maaseudulle sekä yrittäjäksi ryhtymistä siellä. Siihen liittyy verkostoitumisen tukemista, koulutuksia sekä toimintamallien kehittämistä. Näin pyritään saamaan maahanmuuttajia kotoutumaan maaseudulle ja elättämään itsensä. Samalla tällä edistetään maaseutualueiden elinvoimaa sekä toivottavasti löydetään jopa maaseutuyrittäjille toiminnanjatkajia.

Arvoisa puhemies! Maaseutu peltoineen, metsineen ja järvineen on kuitenkin edelleen suomalaisuuden ja suomalaisen kulttuurin sydämessä. Tätä yhteyttä meidän tulee vaalia myös tulevaisuudessa ja ehkäistä siitä vieraantumista, sillä maaseudun merkitys hyvinvoinnin luojana, puhtaan ruoan tuottajana ja monipuolisena huoltovarmuuden varmistajana on Suomelle korvaamaton. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

17.44 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tuohon äskeiseen puheenvuoroon, minkä edustaja Garedeu puhui: Kuitenkin tosiasia meillä on tässä maaseudun osalta, koulujen osalta se, että meidän syntyvyys oli viime vuonna 46 000, ja sitten kun katsotaan meidän kouluverkkoa, niin väkisinkin meidän kouluverkossa tapahtuu muutoksia. Esimerkiksi toisen asteen aloituspaikkoja meillä on 76 000. Voi katsoa, että kun tämä mittasuhte-ero on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

näin iso, niin me joudumme kouluverkostoa joka tapauksessa käymään läpi. Se koskee myös kaupunkiseutuja, ja se koskee myös maaseutua. Tämä on meillä iso haaste, ja se aina tässä kannattaa pitää mielessä, että meidän pitää nähdä tämä iso muutos.

Sitten jos katsotaan maaseudun palvelurakennetta, niin kyllä hyvinvointialueet pystyvät liikkuvia palveluja järjestämään paremmin kuin aiemmin on pystytty. Toivonkin, että hyvinvointialueet lähtevät siihen suuntaan, että niitä hammaslääkäribusseja tai vastaavia menee sinne koulujen pihoihin ja katsovat lasten hampaat, ja eläkeläisten terveydenhuoltoa pystytään tekemään liikkuvilla palveluilla ja muilla. Eli tätä meidän rakennetta, millä niitä yhdenvertaisia palveluja tarjotaan ympäri Suomea, on tässä kehitettävä.

Sitten jos katsotaan näitä meidän palveluja, hoivapalveluja, siellä on paljon ikäihmisiä, niin että kyllä varmasti pitää miettiä tämän kotitalousvähennyksen kohdentamista hoivapalvelujen suuntaan. Kun sitä on nyt pienennetty, niin olisi varmaan ehkä ollut syytä katsoa sitä yhtenä tapana, jolla niitä pystytään tarjoamaan. Se olisi semmoista pienyrittäjyyttä sitten mahdollistanut siellä maaseudulla ja niin poispäin, niin että kyllä näitä keinoja nykyiselläkin hallituksella olisi ollut näitä asioita katsoa ja sitä kautta viedä niitä asioita eteenpäin tämän osalta.

Maaseutupoliittinen selonteko on tässä todella hyvä, ja kun katsoo sivulla 26 olevaa kokonaisuutta, niin meillä on monta politiikkalohkoa, joilla voidaan vaikuttaa sinne maaseudun alueitten toimintaedellytyksiin ja mahdollisuuksiin elää siellä maaseudulla, koska se on meidän kaikkien etu. Minä olen itsekin maalta lähtöisin hyvin pienestä, tuhannen asukkaan kunnasta, niin että minä tiedän, mitä maaseudulla on. Silloin siellä oli 2 000 asukasta, nyt siellä on vain tuhat asukasta. Minä tiedän, minkälaista on asua maalla, ja arvostan sitä erittäin paljon. Meillä kaikilla taitaa juuret olla enemmän ja vähemmän maaseudulla, koska Suomi on kaupungistunut vasta aika myöhään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen.

17.47 **Sanna Antikainen ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Valtioneuvoston maaseutupoliittisen linjauksen mukaan energiaomavaraisuuden näkökulmasta on hyödyllistä, että energiantuotantoa voidaan hajauttaa maantieteellisesti ja eri teknologioiden välille välttämättä riippuvuutta yhdestä tai muutamasta lähteestä. Tällaisen kirjauksen täysimääräinen toteuttaminen ei ole mahdollista ilman turvetta, joka on ainoa — siis ainoa — kotimainen, huoltovarma, säävarma ja helposti varastoitava energiamuoto. Kasvu- ja kuiviketurve ovat strategisesti tärkeitä raaka-aineita. Energiahuoltovarmuutta vahvistetaan varmistamalla turpeen saatavuus ja vahvat toimitusketjut. Turpeennosto on maaseudulla tapahtuvaa työtä ja parantaa siten myös maaseudun elinvoimaa. Turpeen puolustaminen on paitsi turvallisuus- ja huoltovarmuusteko myös toimi maaseudun puolesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää.

17.48 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Mietin tuossa edustaja Lylyn puheen aikana sitä, miten maaseutu on muuttunut. Jollakin tavalla tässä, sanotaan, viimeisten ehkä 10—15 vuoden aikana on ollut semmoista vähän niin kuin alavireistä se meno siellä. Varmaan se ei ole enää ollut semmoista ihan perinteistä, että ennen aina vanhin poika jäi tai joku lapsista jäi sinne tilalleen, vaan nyt oikeasti mietitään sitä, onko taloudellisesti kannattavaa ja järkevää pitää niitä eläimiä tai lypsää lehmii tai pitää niitä tuotantoeläiminä sil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

lä tavalla, että niistä saadaan lihaa sitten Suomen kansalle. Kyllä tästä eläntilan pidosta minä vähän vielä huolta kannan sillä tavalla, että se on aika raskasta työtä, ja valitettavasti se on isossa muutoksessa.

Nyt toki on myöskin hyviä esimerkkejä siitä, että nyt ne tavallansa... En pidä siitä, että tilakoot suurenevät, mutta onneksi ne suurenevät, koska tiloja on vähentynyt todella paljon. Kyllä meidän pitää antaa arvo niille maaseudulla toimiville meidän huoltovarmuuden rakentajille, jotka näitä eläimiä pitävät. Tuossa joku aika sitten oli uutisissa, että eräs tuottaja oli myynyt naudanlihaa ulkomaille, ja minun mielestäni se oli erittäin hyvä teko, että hän myi sitä ulkomaille. Siinä sattui ehkä vielä onnekas sattuma, että se rekka ajoi myös jonkinlaisen kolarin ja niitä eläimiä lähti vähän karkuteille, jolloin tuli julkiseksi ja julkisuuteen myös se tilanne, että Suomesta kannattaa myydä ulkomaille lihaa. Ymmärtääkseni tämän tapauksen jälkeen Suomessa lihan hinta lähti nousemaan ja ymmärrettiin se, että tääläkin pitää maksaa ihan riittävä hinta maataloustuottajalle siitä tuotteesta.

Maaseudulla on totta tosiaan ratkaiseva rooli maamme huoltovarmuuden takaajana. Harjoitettu maaseutupolitiikka on tärkeää turvallisuuspoliittisista näkökulmista, ja elinvoimainen maaseutu on kaupunkilaisväestön etu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen.

17.52 **Sanna Antikainen ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Maatalous on Suomelle elintärkeä asia niin kriisinkestävytyden kuin huoltovarmuudenkin kannalta. Kotimaista ruuantuotantoa on oltava riittävästi jo normaalioloissa, sillä sen tyhjästä käyntiin polkaisuaminen kriisiaikoina olisi äärimmäisen vaikeaa. Voi sanoa, että kotimainen ruuantuotanto on suomalaisten ja Suomen henkivakuutus. Olennaista on ymmärtää, että maataloustukien tarkoitus ei ole itse asiassa niinkään tukea suoraan viljelijää tai karjatilallista, vaan sillä on tarkoitus alentaa ruuan hintaa tavalliselle kansalaiselle, ja tämä tarkoittaa myös kaupungissa asuvia.

Hallitus uudistaa elintarvikemarkkinalakia. Tämäkin toimenpide edistää huoltovarmuutta. Muutokset parantavat esimerkiksi alkutuottajien asemaa neuvotteluissa ja suojaavat heitä kohtuuttomilta sopimusehdoilta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

17.53 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Nimi mainittiin, ja ajattelin muutaman sanan kommentoida. — Tuossa katsoin maatilojen määrää: 1952 maatilojen määrä on ollut 330 000, 1995 se on ollut noin 100 000 — 30 vuotta sitten — ja nyt se on noin 37 000. Eli näkee sen valtavan muutoksen, mikä tässä on tapahtunut vuosien aikana. Edustaja Mäenpää tässä hyvin kuvasi sitä, että tilojen koko on kasvanut ja määrä vähentynyt, ja näin juuri on käynyt, mutta se on tuonut sinne myös semmoista kehitystä, että myöskin se toimintatapa on tietyllä tavalla ammattimaistuneempi, miten niissä yrityksissä tehdään, ja sillä tavalla sitä on pystytty pitämään yllä. Tämä on ollut vääjäämätön, markkinoidenkin ohjaama kehitys, mitä tässä ympärillä on tapahtunut. Tässä mielessä nämä rakennemuutokset ovat. Miten hyvin me pystytään vastaamaan sitten siihen tilanteeseen, että maatilojen määrä ei tästä enää putoa, koska se alkaa olla sellaisella tasolla jo, että meillä ei pystytä pitämään sitä ammattitaitoa, joka maanviljelyksessä on tarpeellista? Tässäkin mielessä pitää kantaa siitä puolesta huolta. Kun tässä on kumminkin koulutukseen ja osaamiseen aina aika pal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

jon satsattu, niin myös näitten ihmisten, jotka siellä tekevät, pitäisi se osaaminen pystyä sen tilanhoidon yhteydessä ylläpitämään. Tämäkin osio on tässä tärkeässä roolissa.

Tällaisista asioista meidän pitää puhua täällä kanssa, koska ei muuten se yritystoiminta pysy ja siirry isältä tai äidiltä tyttarelle ja pojalle. Kyllä se tilanne on aika paljon niin, että siihen pitää vihkiytyä, kun on nämä yrityskoot ja niistä tulee entistä enempi osakeyhtiöitä ja tämäntyyppisiä toimintoja. Eli kaikilla meillä on yhteinen tavoite, että me pidetään maa-seutu asuttuna ja elävänä. Se on meidän raaka-aineen lähde ja ruuan lähde, ja sitä meidän pitää vaalia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää.

17.55 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Nyt Lyly sai yllytettyä minut jatkaamaan tätä puhetta vielä. — Hyvin usein sieltä teidän reunasta salia vaaditaan oikeastaan, että pääkaupunkiseudulle pitää saada edullista vuokra-asumista ja tänne pitää rakentaa tämmöistä yhteiskunnallista, tuettua asuintuotantoa, niin että saadaan edullista vuokra-asumista. Tämähän ei ole oikeasti edes mahdollista, että tänne pääkaupunkiseudulle saisi jotain rakennettua edullisesti. Täällä tontit maksavat ja työ maksaa, ja valitettavasti se vielä hyvin pitkälti tehdään ulkomaisella työvoimalla, niin että se rahakin sitten tuloutuu varmaan tuonne lahden toiselle puolelle.

Mutta mitä oikeastansa halusin tuoda esille, on se, että tutkimuksissa puhutaan, että maaseudulle halutaan asumaan ja se nähdään semmoisena, että monet lapsiperheet haaveilevat siitä, että pääsisivät maalle. Nyt tässä markkinatilanteessa mielestäni olisi hyvä lähteä sinne maalle, koska nyt sinne pääsee mielestäni edullisesti. Täällä on keskustelussa noussut esiin se, että pankit eivät oikein rahoita ja on vaikea saada lainaa. Olen tämän itsekin todennut, kun minulla on jälkikasvua, joka on ollut talonhankintapuhissa. Täytyy sanoa, että noin vuosi kaksi sitten tuntui ihan käsittämättömältä, kun pankkiin soitin, että hei, me tarvittaisiin pojalle pieni laina, ja luulin, että se hoituu puhelimesta, niin lopputilanne oli, että ei se hoitunut ollenkaan. Kiinteää vakuutta ne kaipasivat. Siellä ei vanhempien nimi painanut enää mitään, vaan aina pitää olla kiinteää vakuutta. Tämän vuoksi myös asuntomarkkinat ovat muuttuneet niin, että siellä maaseudulla on nyt kyllä halpoja asuntoja, koska lainaa ei saa, asuntoja on myynnissä ja ihmiset vanhenevat ja haluavat muuttaa ehkä enemmän keskusta. Tämä on tosi ikävää niille iäkkäille ihmisille, jotka eivät saa siitä maapaikastansa tai talostansa enää yksiön tai kaksion hintaa kaupungista vaan käytännössä joutuvat myymään sen ehkä tavallansa puoleen hintaan ja sitten menemään vuokralle kaupunkiin. En tiedä, onko tässä yhteiskunnassa joku semmoinen viritelmä, joka ohjaa sinne vuokra-asumisen piiriin, mutta näin ne markkinat tällä hetkellä ohjaavat, ja mielestäni olisi hienoa, jos väki täältä pääkaupunkiseudulta menisi maalle asumaan, sinne raittiin ilmaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontu.

17.58 Mauri Kontu kesk: Arvoisa puhemies! Palaan tähän edustaja Lylyn keskusteluun työvoimasta ja osaavasta työvoimasta: Olen sen ikäinen, että aikanaan Kalanti oli 3 000 asukkaan kunta ja puolet ihmisistä eli maaseudulla, ja tänä päivänä se on kolme prosenttia. Tulen tuolta Lounais-Suomesta, ja siellä on hyvin kehittyneitä alkutuotantotiloja, vihanneviljelyä ja sen jatkojalostusta, ja sitten Suomessa on paljon marjatiloja. Työvoiman suh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2026 vp

teen täytyy sanoa, että jollei työperäistä maahanmuuttoa ja työvoimaa saataisi, niin se kaikki liiketoiminta loppuisi. Me eletään täysin työvoimasta ja siitä, että saadaan enemmän käsiä. Olen sen ikäinen, että meidän ikäluokka kävi pelloilla, mutta eivät tänä päivänä nuoret enää tule tämmöiseen perustyöhön. Tämä myöskin vaikuttaa tähän kokonaissuunnitelmaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Keskustelu on päättynyt... — Jaha, vieläkö yksi? Pitäisi vähän aikaisemmin, ettei tule tällaista tilannetta, niin että saanko pyytää, että vähän aikaisemmin? Olkaa hyvä, edustaja Mäenpää.

18.00 **Juha Mäenpää ps:** En voi mennä ajassa taaksepäin. Ensi kerralla yritän pyytää aikaisemmin. — Edustaja Kontu nosti tuon ulkomaisen työvoiman, ja tämä on kyllä tosi kaksipiippuinen tilanne. Meillä on kasvinviljelytiloja ja marjatiloja, jotka pyörivät täysin ulkomaisen työvoiman varassa, ja se on todella surullista. Se on ihan sellaista perustyötä, mitä jokainen suomalainen pystyy tekemään ilman koulutusta, mutta jostakin syystä täällä yhteiskunnassa, mielestäni valitettavasti, jotkut pärjäävät kotona olemalla ehkä liian hyvin, ja sen takia sinne marjatilalle ei löydy työntekijöitä. Jos saat kotiin tietyn summan rahaa ja menemällä marjatilalle töihin se summa ei kasva omasta mielestä riittävästi — ollaan niin mukavuudenhaluisia — niin mielestäni tässä on jonkinlainen epäsuhta, joka jollakin tavalla pitäisi saada korjattua, niin että se työ olisi huomattavasti kannattavampaa kuin se joutenolo kotona. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan, sivistysvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.